ESTABLISHED 1893
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year..... $2.00 | To Europe:
half year..... 1.00 | per year..... $2.50
single copy... .05 | half year..... 1.25

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік........ $2.00 | До Европи:
на пів року 1.00 | на рік........ $2.50
поод. число .05 | на пів року 1.25

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 8-го січня 1914. Ч. 2. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Thursday, January 8, 1914. N. 2.

З НОВИМ РОКОМ ЖЕЛАЄМО ВСІМ ЧЛЕНАМ РУСЬК. НАРОДНОГО СОЮЗА, ВСІМ ЧИТАЧАМ І ДОПИСУВАТЕЛЯМ „СВОБОДИ" І ВСІМ НАШИМ ПРИХИЛЬНИКАМ — ЗДОРОВЛЯ, ЩАСТЯ І ВСЬОГО ГАРАЗДУ!

РЕДАКЦІЯ.

З НАГОДИ НОВОГО РОКУ.

І знов один рік линув в безодню вічности, знов стаємо перед загадочним питанєм! що принесе нам сей новий рік?...

Се питанє морочить голову кождого, будь він здоровий чи хорий, сильний чи слабий, богатий чи бідний, учений чи простачок. Кожда людина на сьвіті бажає знати свою будучу долю, бажає видерти тайну своїй судьбі, відгадати призначенє та долю свою і своїх рідних. Але будучність наша неумолима... Вона не заспокоїть нашої пекучої цікавости, не скаже нам того, що нас чекає за годину, за день, за тиждень, за рік.

А може воно й добре, що ми не в силї проникнути своїм слабим розумом тої грубої заслони, яка закриває наші очи перед будучностию?... Хто знає, що з нами сталоб ся, якби ми мали змогу заглянути поза заслону нашого будучого житя?!...

Та дарма! Нам не збагнути тайн божого провидїня, а коли так, то відкиньмо від себе усї ті питаня, на які може бути тільки одна-одинока відповідь: буде так, як Господь Бог дасть!

Та спускати ся на ласку божу з заложеними за спину руками — се нерозумно і некультурно. Боже поможи, а ти, небоже, не лежи! Бога взивай, а руки до праці прикладай, бо лінивому і сам Бог не поможе!

Лишаєть ся нам отже одинока річ, на яку ми можемо щиро і сьміло покладати ся, яка нас нїколи не заведе, нїколи не опукає. Ся річ — то **праця**. Вже кому як кому, а нам, Русинам, тої працї як найбільше потрібно. Нам треба працювати богато фізично й духово, щоб дігнати инші, щасливійші від нас народи.

А чи ми ще мало напрацюємо ся?... Так, ми працюємо нераз на рівні з волами і муликами, але власне через те ми з нашої працї маємо як найменше пожитку. Чужі живлять ся працею наших рук, а ми лише слинку ковтаємо... А хтож тому винен? Та вже ж не хто инший, а таки ми самі, смиренні раби божі. Адже не даром кажуть, що дурний дає, а мудрий бере... От якби нам мудрости прибуло, то й щастє до нас заглянулоб, а так... пожаль ся Боже!

Минув цїлий божий рік, а ми що за сей довгий час придбали?... Великих слів велику силу тай більш нічого! Ми не тільки що самі нічого не робимо, але ще й другим кидаємо під ноги важкі колоди. Ми лише критикувати вміємо тих, котрі для нас працюють, а самі до роботи не берем ся. Через те ми стоїмо або крутимо ся мов замотиличені вівцї на однім місци, а другі народи переходять попри нас і по нас та сьміють ся з безлуздих рутенців!

А може вам, панове-громадо, не в смак ось таке наше писанєчко?... Га, трудна рада! Хто через цїлий божий рік лежав горілиць і потягав від часу до часу солодку з медом, нехай тепер, хоч раз в рік, напєть ся трошки гіркої з полином!... Ми не можемо і не будемо хвалити того, що на похвалу не заслугує! Як ти собі, братчику, постелив, так тепер і спати будеш!

Для тих наших земляків, що замість миски і склянки мали в минувшім роцї инші, благороднїйші ідеї, ми маємо инше слово, слово сердечної подяки, нелукавої вдячности і щирої заохоти до дальших трудів, до дальшої невсипущої працї. Усїм щирим робітникам народним желаємо на сїм місци усього того, чого вони самі собі желають. Честь головним і місцевим Урядникам Р. Н. Союза, що працюють ревно над своєю рідною організацією! Честь Членам Р. Н. Союза, що дбають про його силу і славу! Честь Членам і Помічникам Просьвітної Комісиї Р. Н. Союза, що несуть сьвітло розуму під кришу свого меншого брата! Честь усїм тихим а ревним Патріотам, що в кождій справі і на кождім місци йдуть за голосом правди й справедливости та не дають збити ся з правої дороги нїяким темним силам!

Минувшому, 1913-му рокови кличемо без злости, але й без веселости: Іди, старий, за своїми попередниками і клади ся в зимну могилу. Ми за тобою плакати не будемо, бо ти нам нїчого нового не дав. Нас за твого панованя мордували ті самі злидні, що й попередними роками. Для других ти був може й батьком, але для нас — вітчимом... Ти спочинеш тихим сном в безоднї вічности, а на твоїм престолї засяде твій новий побратим: **тисяч девятьсот чотирнайцятий!** Ми витаємо щиро отсего нового гостя і кличемо йому на стрічу: Будь для нас милостивий і щедрий! Дай нам щастє, долю і волю, бо се нам справедливо належить ся, бо ми на се вже цїлі віки ждемо і діждати ся не можемо! Хибаж нам судило ся завсїгди послїдними бути? Хибаж ми справдї не вартуємо більше понад пужду і горе?!...

НАРОДНЕ СЬВЯТО В ГАЛИЧИНІ.

ОТВОРЕНЄ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЯ.

Дня 13 грудня 1913 р. відбуло ся у Львові торжественнє народне сьвято, передача народови Національного Музея.

Сьвято відбуло ся в салї музея, в будинку при ул. Мохнацького. Головна саля була прибрана сьвяточно цьвітами і килимами. Посеред салї уставлено на підвисшеню для бесідників гуцульський столик, застелений скатеркою, з хрестом і трійцею гуцульського виробу. Саля виповнилась по береги запрошеними гістьми. Явили ся відпоручники українських товариств і інституцій, епископи, посли і много инших визначних українських громадян. На торжество прибули і представителї державних та краєвих властий: намісник Коритовський, маршалок Голуховський, віцепрезиденти Дембовський і Ґродзїцький і другі. Треба зазначити, що в торжестві взяли участь і Поляки, котрі інтересують ся нашим житем, а то літерат Л. Кульчицький, маляр Обст, др. Барвінч, др. Чоловський, радник Франке і инші.

Свято розпочало ся промовою о. мітрата Білецького, зверненою до Митрополита, як фундатора Національного Музея.

По сїй промові слїдувала одногодинна бесїда Митрополита. Згадавши щирими словами про заслуги пок. Тад. Соловія при основаню музея, вказав Митрополит на цїль і значінє сеї інституції для культурного розвою житя нашого народа. Промову закінчив Митрополит отсими словами:

„В імя Боже отвираючи Національний Музей, — передаємо нашому народови, нашій молодїжи теперішній і будучій сї музеальні збірки з бажанєм: щоби сей наш Національний Музей став осередком культурної і наукової працї...

„По мисли фундаційного статута запрошую Вир. оо. і Вмов. пп. Кураторії до впровадженя в житє наукових Секцій: Богословської, Літературної, Історичної, Ахреольогічної, Етноґрафічної, Правничої, Архитектурної і Естетичної".

По словах Достойного Фундатора звуки сьвяточного сьпіву виповнили салю: сьпівав хор „Бандуриста".

Відтак слїдували привітні мови делеґатів українських товариств: Тов. ім. Шевченка, Сокола Батька, Укр. Тов. Педаґоґічного, Укр. Студентського Союза, Акад. Громади, черпов. „Січи", тов „Просьвіта" і других.

Проф. Шухевич зложив слїдуючу заяву: „Щоби дати доказ моеї найбільшої пошани як для особи Вашої Екец. так і для Його діл, жертвую отсим мою збірку, працю найкрасших хвиль мого житя для Національного Музея, причім заявляю, що власним коштом уладжу комнату, яку Ваша Екец. на сю збірку призначать. Вкінци прошу приняти сей малий дар одиниці українського народа, як малий доказ його вдячности з тим щирим серцем, з яким я той дар передаю".

З черги наступило відчитуванє привітних письм і телеграм. Депеші наспіли від: папи римського Пія Х., цїсаря Франца Йосифа, наслїдника престола арх. Фр. Фердинанда, від многих університетів і академій наук як австрійських так і заграничних, від многих товариств, інституцій і поодиноких людий австрійської і російської України.

Поважне сьвято закінчено відсьпіванєм народного гимну „Ще не вмерла Україна".

ПРОЦЕС ПРОТИ СЬВЯЩЕНИКА ШМІДТА ЗА ЗАМОРДОВАНЄ АННИ АВМІЛЄР.

ПРИСЯГЛИЙ СУД НЕЗГІДНИЙ В СВОЇХ ПОГЛЯДАХ.

Головна борба, яка розіграла ся в тім процесї, була завзятою борбою двох сторін. Се була борба між судом і справедливостию з одної сторони, а адвокатською штукою і силою гроша з другої. Оборона старала ся всїми способами доказати, що Шмідт є людиною хорою на умі. Прокураторія однак оцїнила злочин Шмідта як звичайний зьвірський морд.

Розправа розпочалась дня 10 грудня м. р. перед лавою присяглих судіїв в Ню Йорку і тревала без перерви до 31 грудня м. р.

Прокуратор старав ся доказати, що морд, виконаний через Шмідта, не є злочином чоловіка хорого на умі, але сповнений сьвідомо з холоднокровним плянованєм. Сей морд скваліфікував він як звичайний, огидний, зьвірський злочин. Прокуратор говорив дуже спокійно, надзвичайно річево, доказуючи не гарними словами, але дійсними фактами правдивість свого погляду.

„Оскаржений Ганс Шмідт, прибувши до Америки, обняв посаду сотрудника при церкві в Трентон, Н. Дж. В р. 1910 перейшов він до Ню Йорку, обнимаючи посаду сотрудника при церкві сьв. Боніфатія. В парохіяльнім домі служила дївчина, Анна Авмілер, сповняючи службу покоївки. Шмідт навязав з нею близькі зносини, які не лишили ся без наслїдків. Коли в р. 1912 Анна почула ся матерію, вислав її Шмідт на Угорщину, щоби там піддала ся недозволеній операції. Підчас сего перенїс ся Шмідт на посаду сотрудника при церкві сьв. Йосафата. Шмідт затужив за Анною і післав їй телеґрафічно гроші, жадаючи, щоби повернула назад до Америки. Анна повернула. При улиці 116 винайняв Шмідт для неї помешканє, де її стало відвідував. При кінци місяця пішла вона знова на службу до парохіяльного дому при церкві сьв. Боніфатія. Від тепер сходили ся обоє кождої середи. Дївчині надоїло таке житє і вона часто робила йому вимівки. Від сего часу приходило між ними до суперечки. Анна почала йому недовіряти і зажадала, щоби з нею одружив ся. Шмідт нїби на се згодив ся і обоє удали ся до уряду, де й одержали позволенє на слюб. Однак Шмідт зі слюбом зволїкав, уживаючи ріжних викрутів. Анні було прикро, що мусить дальше працювати як служниця, і зажадала рішучо від него, щоби покинув духовний стан і з нею оженив ся.

„І тоді зродив ся у Шмідта плян, замордувати дївчину, щоби позбути ся тягару. Дня 27 серпня відійшла вона зі служби, а дня 30 серпня казала відослати свої річи на нове помешканє. Дня 1 вересня пораз послїдний виділи її люди у новій хатї. Від того часу пропала без слїду.

„Дві річи, які причинили ся до вислїдженя морду, були: родинка (знак від уродженя) на грудях Анни і пошевка, в котру була завинена долїшна часть тїла. Зізнавши купця, що продав був Шмідтови пошевку, завели полїцію на слїди убійника. Шмідта арештовано. При слїдстві Шмідт перечив зразу, але в кінци признав ся до замордованя Анни.

„Дня 1 серпня в ночи, коли вже всї спали, потайно опустив Шмідт парохіяльний дім, беручи з собою ніж і пилку, що єще перед 5 днями був закупив. Коли війшов до покою, Анна спала. Пробудившись обернула ся і усьміхнула ся до него. Шмідт вхопив ніж і перетяв горло Анни. Коли була вже мертва, заніс її до лазнички. Тут почвертував пилкою її тїло. Найперше відтяв голову, відтак порозтинав поодинокі части тїла. Кожду частину позавивав старанно в часописи і полотно, а відтак подротував. Скінчивши дїло, змінив одїж і по можности старав ся затерти всякі слїди крови. Завинені частини тїла через два днї виносив за місто, привязуючи до них камінє і кидаючи у воду. Відтак винаймив нове помешканє, де казав перенести річи Анни.

„Отсе є докази, — говорив прокуратор, відчитуючи акт оскарженя. — Сей чоловік є оскаржений о морд, о морд огидний та зьвірський. Сподію ся, що його по справедливости оцїните!"

По промові прокуратора розпочала ся дальша розправа. Переслухано богато сьвідків, як в справі морду так і в справах, що відносили ся до житя Шмідта взагалї. На розправі переслухано також батька і сестру Шмідта, які приїхали з Европи, щоби ратувати Шмідта. Відтак засягнено опінїї лїкарів знатоків.

По довгій, тритижневій розправі, процес найшов ся на мертвій точцї. На 36-годиннім засїданю трибуналу і присяглих судіїв годі було дійти до якогось спільного порозуміня. Десять присяглих судіїв признали злочин Шмідта як морд першої кляси, а двох судіїв боронили свого погляду, що Шмідт є людина умово хора. Трибунал був змушений перервати розправу. Належить надїяти ся в короткім часї назначеня нової розправи.

МОРД В БРУКЛИНІ.

УБИВ СВОЮ ЖІНКУ, А ОПІСЛЯ ВІДОБРАВ САМ СОБІ ЖИТЄ.

В Бруклинї дня 29 грудня м. р. агент пересилкової фірми, Джан Монаган, замордував в страшний спосіб свою жінку. Повернувши рано домів, кинув ся з сокирою і долотом на жінку, а убивши її зложив тїло до скринки на вуглє. Догадують ся, що морду доконав він в приступі божевіля. З причини страт в своїх інтересах і матеріяльної руїни своєї родини зраджував він вже від довшого часу ненормальне захованє. За найменшу дрібницю попадав в божевілє, страшно караючи жінку і дїти.

Коли 15-лїтна його донька вернула до дому і запитала батька, де мати, відповів, що пішла до тети. Однак донька, побачивши капелюх і плащ матери та чуючи дрожачий голос батька, не вірила його словам і збігла на долину, щоби шукати за мамою в пральнї. Коли входила в подвірє дігнав її батько, вхопив за горло і кинув до землї. Відтак вернув до хати, забрав револьвер і пропав без слїду.

Донька, прийшовши до себе, зателефонувала до тети, і коли довідала ся, що мами там не було, дала знати полїції. По недовгім шуканю найдено мертве тїло жінки в скринї на вуглє. Присутним представив ся страшний вид. Голова розрубана сокирою на двоє і покалїчена долотом. Закрівавлена сокира і долото лежали на місци сповненя морду.

Дня 31 грудня рано найдено на цвинтари в Флюшінґ, Л. Ай., мертве тїло Джана. При трупі найдено бритву і дві порожні фляшки з отруй. Також найдено два листи, в яких признає ся, що замордував жінку в нападі божевіля.

Убійник вимірив собі сам справедливість.

ТАЄМНИЧИЙ КУФЕР.

В КУФРІ НАЙДЕНО МЕРТВЕ ТІЛО РОБІТНИКА.

Місто Ню Йорк, а передовсїм східна його частина є звісна з частих злочинів. Дня 30 грудня м. р. мала тут місце знова подія, яка чимало дає працї нюйорській полїції, щоби висьвітлити справу і винайти властивих злочинців.

Двох невислїджених доси мужчин привезли на візку великий куфер, який скинули перед домом ч. 43 при ул. Пітт. Вони упросили 16-лїтного хлопця, котрий має в тім домі склеп, щоби важав на куфер, доки не повернуть. Коли кілька годин минуло а вони не вертали, хлопець набрав підозріня, що се якаєсь нечиста справа і дав знати на полїцію.

Коли прибула комісія і отворила таємничий куфер, найшла в нїм тїло мертвого чоловіка. Присутний лїкар сконстатував, що смерть наступила з причини удушеня.

При мертвім не знайдено нїяких річий, на підставі котрих можна би ствердити тожсамість особи і дати якінебудь вказівки полїцийним орґанам до пошукуваня за убійниками.

СТРАЙК В КАЛУМЕТ, МІЧ.

НАПАД НА ПРОВІДНИКА РОБІТНИКІВ КАРОЛЯ Г. МОЄРА.

Дня 27 грудня м. р. прибув до Шікаго з завязаною головою і раною від пострілу К. Г. Моєр, президент робітничого тов-а „Вестерн Федерейшен оф Майнерс".

В цїли полагодженя страйку майнерів прибув він до Калумет, Міч., де займив ся виготовленєм проєкту до мирних переговорів між робітниками і властителями копалень. Підчас його працї напали на него в помешканю 25 людий з візванєм, щоби сейчас опустив місто. Один з них вдарив його кольбою стрільби по голові, відтак впав стріл і ранив його в крижі. Опісля вхопили Моєра і поволїкли сходами та улицею до зелїзничого двірця, серед криків товпи: „Злінчувати його! Повісити!" На двірци купили йому білєт до Шікаго і всадили до воза. В дорозї пильнувало його двох робітників, котрі висїли з поїзду аж коло границї Вісконзін. В Мілвокі всїв до поїзду социялістичний конґресман В. Берґер і заняв ся раненим та майже непритомним Моєром. Берґер візвав лїкаря, який обандажував рани побитого і товаришив йому до Шікаґо. Цїла справа прийде небавом перед суд, який потягне до строгої відвічальности дотичних злочинців.

В Калумет панує велике розяренє супроти тих, що допустили ся сего злочину, тим більше, що серед таких обставин є дуже мала надія на покінченє страйку. Родини страйкерів находять ся в великій нуждї.

Ся подія вилинула також дуже некорисно для тих людий, що потерпіли в катастрофі на сьвятий вечер, бо ратункові комітети, які зібрали понад 25.000 дол., здержали виплати жертв і запомог.

НОВИЙ РІК.

Ніч. Спокій розсів ся над землею. Кругом, куди тільки оком глянеш, біліє під срібним місячним сьвітлом біла скатерть снігу. Над склонами гір, над просторами піль, над селами й містами царює ніч, а її син, що імя йому сон, заглядає до кождої хати, щоби на хвилю приспати горе і печаль людий.

Небо засіяне зорями. Далеко, перед величним престолом відвічної Правди стоять гурмою якісь незнакомі люди, очікують важної хвилї.

По обох боках ступнів престола відвічної Правди сидять дві княгині — судії: Рішучість минувшости і Непевність будучности.

На годиннику вічности вибила дванайцята година.

— Вже їде! — відізвалось кілька голосів нараз.

Очи всіх звернулись у діл, на землю. По легких облаках, в супроводі двох кремезних, з облича страшних людий, ішов старий, сивенький дідусь. Крок його був непевний і хиткий. В дріжучих, старечих руках ніс жебрачу торбу, а з віч його котили ся грубі каплї слїз. Прийшов перед престол, вклонив ся низенько і відітхнув тяжким стоном Очи присутних звернули ся на него. Се був старий рік.

— Щож ти, діду, придбав нам нового? — запитала остро княгиня — судія минувшости.

— Корюсь перед твоїм величеством — прогомонів дід — і хоть знаєш, могутня пані, про вислід моєї праці, я тобі все як слїд розкажу.

Дивись! — тут кинув перед трон жебрачу торбу — се наслідки мойого правлїня. Сотки, тисячі людий купались в крови весь час мойого царства, а другі сотки носили такі самі торби. Я нічого більше не чув, як стони і плачі, як зойки і крики, брязк мечів і свист ворожих куль. Я не чув иншої пісні як плачу, иншого слова як проклону. Я нїгде не видів мирного пожитя — лиш незгоду, сварню, роздори; братовбійчі злочини. Але я сему не винен. Дивись. — тут показав на двох людий, що його перше вели — на них моя вина спадає. Се Ворожнеча і Незгода, невідступні товариші моєї вандрівки.

— Сумно, — відізвалась княгиня. — А люди на земли не могли перебороти твоїх провідників?

— Ні! Пристрасть здавила в них силу!

На хвилю стало тихо. Княгиня минувшости взяла в руки перо, замочила його кровю з рани діда і написала в книзї вічности 1913.

— А тепер я тебе запитаю, діду, — відозвалась лагідно друга княгиня — судія вічности — чи ти каєш ся своїх провин?

— Могутня пані, каю ся! На твій приказ готов я ще раз вернути на землю і відпокутувати свої провини; лиш одно прошу: не давай менї таких провідників, як перше.

І дід упав на коліна і залив ся горячими слезами каяня.

— Встань! — промовила княгиня. — Я дам тобі нових провідників: Любов і Надію!

По сих словах торкнулась рукою діда, а він вмить відмолодів: Лице вкрилось усьмішкою, а очи житєм і радостию, силою і охотою до нової праці.

Коло него зявились зараз два чудові ангели: Любов і Надія.

— Тепер йди назад на землю — говорила дальше друга княгиня — і сій на руїнах згарищ і крови царство Надії і Любови.

Грімке „слава" залунало на блакиті, а на землї пробудив ся зі сну сьвіт витати новий, відроджений рік Надії і Любови.

СХАМЕНІТЬ СЯ, БУДЬТЕ ЛЮДИ!...

Отсе минає Старий Рік і зближає ся Новий! Заким переступимо границї Нового Року, погляньмо на минувшину, здаймо рахунок з нашої працї за послїдний рік: Що ми доброго зробили в Старім Роцї для загального народного добра і для себе самих? О скілько поступили наперед? Чи сповняли свої обовязки зглядом народних справ? Чи навчили ся чого доброго? Кілько гроша зложили на народнім жертвеннику?

Нехай ся хвиля буде обрахунком нашої особистої і народної совісти та чести.

Поверх пів міліона Русинів Українців перебуває в Злучених Державах, але заледви 30.000 належить до народних запомогових організацій, заледви 2.000 вступило в члени товариства „Просьвіта". Сумно представляє ся наш рахунок.

І деж прочі сини народа? Длячого сторонять від народних організацій, жиють і ходять по сьвіті, як зблукані вівці? Чи вони не відчувають потреби народної організації, просьвіти і науки? Одні роблять се може й з несьвідомости, инші відносять ся сьвідомо ворожо супроти всего, що є нашим народним добром. І першим нашим народним обовязком є, несьвідомих осьвідомити, покликати, а явних і сьвідомих ворогів нашого народа спамятати; а коли не послухають, є нашим обовязком їх напятнувати як зрадників і яничарів нашого народа, зірвати з ними всякі товариські зносини і на кождім кроцї їх бойкотувати.

Знайшли ся, на жаль, і серед духовеньства деякі одиниці, що вносять незгоду і роздор в народне житє, що замість йти разом з народом і працювати для загального добра, розпочали кириню. І тих мусимо напятнувати як ворогів і зрадників нашого народа і церкви.

Прийшла вже пора, щоби ми піднесли голову до гори, поглянули довкруги себе і добре пізнали, хто наш ворог, а хто приятель. Пора з нашими ворогами розчислити ся і заплатити їм після заслуги.

Богато в нас сили, але як довго ми не будемо належито зорганізовані, як довго ми не будемо просьвічені, то й сила нам на ніщо не придасть ся.

До організації! До просьвіти! В єдности і науці здобудемо силу, щоби побороти наших ворогів і вибороти красшу будучність для нашого народа.

Зеднуймо проте нових членів для „Р. Н. Союза" і для тов. „Просьвіти", одиноких наших народних організацій в новій вітчині. Сим дамо найлїпший доказ, що ми зрозуміли і сповнили гаразд наш обовязок зглядом народа.

А при тім не забуваймо і на наш рідний край. Старий рік був для него тяжким ударом і довів його над берег руїни. Одні злидні по других падали несподівано на наш народ. Довгі приготованя воєнні, економічні крізи і елементарні нещастя, повени та неурожай, лишили по собі слїди страшної нужди. Рідні школи, бурси і инші інституції, удержувані лептами хоч убогої, але жертволюбивої суспільности, найшли ся серед дуже прикрих і невідрадних обставин. Деяким з них грозить неминучий упадок.

Хоч і нам, тут в Америцї, не йде все, як то кажуть, з роси й води, то всеж таки лекше нам о доляр. Ми не можемо байдужно глядїти на упадок наших народних шкіл в рідним краю. По змозї, при кождій нагоді, складаймо лепти на тім народнім жертвеннику. Щадїм там, де можемо, а жертвуймо там, де мусимо, де кличе до сего наш народний обовязок!

Праця, організація, наука і жертволюбивість — отсе кличі, під якими маємо розпочати наше житє в тім Новім Роцї!

І коли нам прийдеть ся здати рахунок з нашої цїлорічної працї, тодї не будемо соромити ся, але гордо скажемо: Ми щиро працювали після наших сил, а отсе овочі нашого труду і працї!

Гринько Болюх,
предс. від. 73 Р. Н. С і голова чит. „Просьвіти", в Провіденс, Р. Ай.

ПРОСЬВІТНІ ВІЧА.

AMBRIDGE, PA.

Дня 8. грудня с. р. відбуло ся в нашій місцевости просьвітне віче, на котре прибув делеґат „Просьвітної Комісії" п. В. Кніґиницький.

Точно о 7 годині заповнилась наша галя нашими земляками, між котрими не бракло і кириників.

Місцевий парох о. Турянський отворив віче короткою, але горячою промовою і покликав на предсїдателя віча п. Ф. Судію. Предсїдатель подякував присутним за участь і покликав на секретарів пп. Петра Косарича і Григорія Лазора. Відтак промовив п. Кніґиницький.

В гарній промові пояснив делеґат цїль сего віча і подав вказівки, котрі є найконечнійші і найпотрібнійші нашим людям тут на чужинї. Вказав на конечність виховуваня дітий в українськім звичаю і рідній мові, вказав на потреби народних шкіл і просьвітної орґанізації.

По промові п. Кніґиницького почали вписуватись в члени „Просьвіти". Вписало ся кільканайцять членів. На відпоручника нашої місцевости вибрано п. Ф. Судію.

Позір! Братя Українцї! Просьвітне віче відбуло ся. Нехай ніхто не думає, що він вже сповнив свій обовязок, коли пішов на віче. Тепер чекає нас велика праця, тому разом, братя, до дальшої працї. Не слухайте наших ворогів, що кирилили на вічу і поза вічом, бо то зрадники нашої Неньки-України, але гуртуймось разом в товариствах „Просьвіти" і братствах Р. Н. Союза. Покажім, що еще живемо і що в наших жилах плине кров наших славних предків!

Григорій Лазор, секр. віча.

McKEESPORT, PA.

Дня 14 грудня м. р. відбуло ся в нашій місцевости просьвітне віче, на котре прибув делеґат „Просьвітної Комісії" п. В. Кніґиницький.

Віче отворив М. Марущак. На предсїдателя покликано Ів. Славуту, на секретарів віча Гр. Кобасу і М. Завійського. М. Марущак представив всїм п. делеґата і уділив йому слово. П. Кніґиницький промовляв довго і горячо про конечну потребу ширеня науки і просьвіти між нашими земляками в Америцї. Науку свою подїлив на дві части, іменно: що до дітий і що до старших, то єсть до родиків. Дальше говорив про народний університет і докладно обяснив, що се є. Рівнож згадував про закладанє клюбів, обяснив, яке значінє мають ті клюби і в який спосіб їх закладати. Бесіда всїм дуже подобала ся, позаяк була щира і горяча. Коли скінчив говорити, озвали ся на гали грімкі оплески вдоволених вічевиків.

На вічу приступило 36 членів до тов. „Просьвіти" складаючи членські зкладки на руки делеґата „Просьвітної Комісії". На відпоручника нашої місцевости до „Просьвітної Комісії" вибрано В. Кочкодана.

Не богато було людий на вічу, а причина сего лежить в браку єдности. Куди глянеш — всюди роздори, колотнї і сварнї. Подивім ся, Братя, на инші місцевости, де панує згода, мир, як гарно розвивають ся читальнї, як громадно горнуть ся люди і всї спільно обговорюють народні справи, котрі причиняють ся до скріпленя просьвіти і народного житя. Возьмім, примір, такий маленький плейз, як Монесен. Як там гарно розвиває ть ся просьвіта! А у нас що? Які причини? Брак у нас доброго провідника, брак доброго сьвященика, що запровадив би згоду і єдність. Длятого й спимо сном блаженних. Колись се спізнаємо, та щоби воно не було вже запізно. Гаразд!

Гр. Кобаса, Т. Завійський,
секретарі віча.

TAYLOR, PA.

Понедїлок, 15 грудня 1913 р. був для нас, тейлорських Русинців-Українців, великим торжеством народним, бо того вечера відбуло ся в нас просьвітне віче при співучасти делеґата „Просьвітної Комісії" Р. Н. Союза п. Андрейка.

Тому пишу, що той вечер був для нас великим торжеством народним, бо на тім вічу в нашій місцевости, де всякого рода просьвітителї відбувають свої віча і відчити, еще нїколи не було тілько людий, що згаданого вечера. Галя була по береги набита учасниками. Також і зі Скрентону приїхало близько 60 осіб, в тім хор під проводом п. Гундича.

Віче отворив наш парох о. Волод. Держирука зі Скрентону. В короткій промові пояснив він цїль віча, вказуючи на велику вагу і значінє просьвіти для американських земляків.

Представивши учасникам делеґата, п. Андрейка, покликав на предсїдателя о. Н. Середу з Олд Фордж, на що всї присутні згодили ся. Предсїдатель, подякувавши за довірє, покликав на секретарів віча п. І. Хому і Н. Марущака та уділив голосу п. Андрейкови в цїли виголошеня просьвітного реферату.

В гарній довгій промові оповів п. Андрейко нужденне наше житє як в старім краю, так і тут на чужинї, в Америцї. Найвисша пора вже встати до працї, годї вже довше чекати! 40 лїт як працюємо вже в Америцї, а майже нїчого не здобули. А чому? Задля того, що ми не просьвічені, темні і не вміємо шанувати сего, що нам є найдорожше — вітчину і церков. Все те діє ся через брак просьвіти і рідної школи. Дальше вказував п. Андрейко на се, як то ми низько стоїмо в порівнаню до других народів — через нашу власну байдужність.

Наші люди не дбають про просьвіту та вихованє своїх діточок, а тяжко запрацьований гріш пускають легко в сальонах, за що нераз покутують за кратами.

І що з того, що Америка дає нам гроші, коли нема просьвіти і ми жиємо як дикуни. Дивім ся на инші народи, берім собі з них примір: Айриші, Анґлїйцї, Нїмцї, Жиди помагають собі взаїмно, орґанізують ся. А ми чому сего не робимо? Бо ми темні, непросьвічені, не маємо своїх рідних шкіл.

Бесідник наводив богато примірів, звертаючи найбільше увагу на вихованє наших діточок. Поучив також і нашу молодіж, як має заховуватись при всяких забавах, коли хоче мати поважанє у чужих.

Дальше заохочував, щоби вступати численно в члени „Просьвіти", завязувати українські народні Клюби і будувати народні доми. (Про будову народного дому повстала вже гадка і в нашій місцевости, о чім спімну понизше). Поступаючи в той спосіб Русини можуть сподївати ся красшої будучности тут в Америцї.

Промову пана Андрейка принято грімкими оплесками. Опісля скрентоньский хор під управою п. Гундича відсьпівав дуже вдатно кілька народно-патріотичних пісень, за що на сїм місци складаємо сердечну подяку.

Відтак п. Андрейко візвав присутних записувати ся в члени „Просьвіти". Всїх разом вписало ся 38 членів, складаючи вкладки в сумі $10.50. Відпоручником для нашої місцевости вибрано одноголосно п. Н. Марущака.

Піснею „Ще не вмерла Україна" закінчено віче, а вічевики з вдоволенєм розійшли ся домів.

Братя Тейлорцї! Кількома, але щирими словами хочемо до Вас промовити. Віче просьвітне відбуло ся, але щоби на тім не скінчила ся наша просьвітна праця! Не слухайте тих, котрі є нашими ворогами і горлають, що вони є просьвітителями і для Вас просьвіти і добра бажають. Ми хочемо просьвічатись, бо просьвіта — се найбільший скарб в житю кождого чоловіка, але просьвічатись просьвітою здоровою, простою і правдивою, котра веде прямим шляхом до лучшого щастя і будучности; а не манівцями скривлених просьвітителів народних, котрі самі просвіти потребують...

Коли делеґат завізвав, щоби вписуватись до „Просьвіти", то ті наші поступові просьвітителї не хотіли вписуватись, бо сказали, що їм того не потреба, бо вони мають вже свою просьвіту, мають чартер на тов. „Українська Робітнича Громада" і мають на цїли будувати народний дім.

Так, се правда, дорогі Братя Тейлорцї, нам треба конечно мати свій власний народний дім, в котрім ми могли би сходитись і просьвічатись. Але дорогою незгоди, якою ви зачали працю коло того народного дому, то здасть ся, що не можна буде дійти до цїли.

Досить прочитати ч. 52 „Нар. Волї", звіт з віча, підписаний буквами С. Й., щоби зрозуміти, що ті поступові просьвітителї — се собі звичайні пустомельники, що на їх устах вічно: піп, церква, віра, а поза тим нїчого більше. Не подобало ся згаданим поступовцям, що „піп" був предсїдателем. Каже, отже, що наше віче не було просьвітне, бо було під проводом попів. Дивне диво! Колиб так предсїдателем нашого віча був сей „патріот" Й. С., то віче було би просьвітне?!

І нашому місцевому пароховп, що більше як півтретя року трудив ся над нашим добром і зеднав всїх Тейлорців під стягом церковним і народним, крім пятьох-шістьох піяків і крикунів, дістало ся доволї від сего С. Й., — хоч наш парох як найсердечнійше заняв ся нашим вічем, промовив до нас прекрасними словами і йому в головній мірі завдячити треба, що віче так гарно відбуло ся.

Всї ми, а і наш парох, бажаємо собі добра і дасть Бог, що ми побудуємо народний дім, але після тих статутів, що видасть Р. Н. Союз і „Просьвітна Комісія", — а не після тих, які ви, панове просьвітителї, маєте у своїй „Українській Робітничій Громадї".

Вас, Братя Тейлорцї, просимо, не зважайте на ті всї безпідставні крикуньства наших просьвітителїв, се до нїчого доброго не доведе. Але ми всї як один ідїм за покликом делеґата, в згодї разом станьмо до працї, вступаймо в члени „Просьвіти", а з вірою в Бога та в братерській любві сьміло можемо надїяти ся, що нашу цїль осягнемо і збудуємо Народний Дім. Народний Дім є для нас в Тейлор конечний, бо „В своїй хатї своя правда і сила і воля".

За комітет віча:

Никита Марущак, Іван Хома, Михайло Малїшевський, Матвій Клос, Порфир Молодечий.

ДОПИСИ.

З ANSONIA, CONN.

В обороні Р. Н. С. і його урядників.

Дорогі Братя і члени Союза!

Подаю кілька слів під розвагу всїм членам дорогої нам орґанізації, Р. Н. Союза. Послїдні числа „Свободи" відкривають нам наші очи, і на згадку про все те, що діє ся, жаль серце стискає. Щож скажете на се, Братя-Союзовцї, коли довідаєте ся, що в церкві, на місцї з уст Преосьв. Владики падуть на нашу народну орґанізацію і її головних урядників такі слова?

Наші делеґати вибрали на конвенції людий чесних і поважних до заряду Р. Н. Союза, а не жидів ані кормарів! Ми не сьміємо позволити на се, щоби Владика невинно нападав на нашу орґанізацію і її урядників! Ми всї, як один, мусимо стати в обороні дорогої орґанізації та її урядників і не позволити нікому їх зневажати. Епископ забув на добро, якого через тілько лїт зазнавав від Союза, а тепер відплачує злим за добре.

Але так довше бути не може. Кому се вийде на пожиток, близька будучність покаже!

М. К. С.

З COHOES, N. Y.

Нераз читаємо в „Свободї" дописи з инших плейзів, як то наші Русини жиють в тім чужім краю, закладають ріжні орґанізації, устроюють віча і т. д. І серце радує ся, коли про все те читає ся. Та і у нас, хоч поволи, то все таки народне житє розвиває ся. Кілька лїт тому назад не було у нас нїчого. А тепер і глядїть, як ми вже до гори піднїсли. Маємо Братство сьв. Ап. Петра і Павла і Братство Пр. Діви Марії. Наші парохіяни зрозуміли потребу власної церкви і не щадять своїх лепт на Дім Божий. Два роки тому назад прибув до нас о. Пеленський, котрий спільно з нами щиро працює для добра народа. В р. 1912 закупили ми до церкви за кільканайцять сот долярів гарні дзвони. Дальше закупили ми в добрім місци лот під будинок для сьвященика. Основалисьмо свій власний банк „Власна Поміч", в котрім за короткий час зложили наші парохіяни 6.000 дол. Тоті гроші ухвалено позичити на будову дому для сьвященика. Сего року приступили ми вже до будови дому. Се дуже добра річ для наших Русинів, замість платити Жидам, або иншим чужинцям великий рент.

Багато є тут і кацапів, котрі хотїли би перейти на цареславіє, — та се одиниці темні і непросьвічені. Поступаймо лише так дальше, як до тепер. Не даймо ворогам звести ся на иншу дорогу, а держім ся нашого народа і віри наших предків.

І. Клубко.

З ADDISON, CONN.

Не пора в рідну хату вносити роздор!

Сумно приходить ся нам читати, що Епископ з кількома сьвящениками став розвалювати нашу 20-лїтну народну твердиню, Р. Н. Союз, котрий неоднїй сиротї подав помічну руку, не однїй вдовицї обтер заплакані очи і неодному калїцї дав підмогу. Одним словом, Р. Н. Союз був нашим батьком в заморській країнї.

Дорогі Братя! Неодин з Вас знає історію Руси-України, коли то на нїй панували князї, котрі провадили зі собою все сварнї, незгоди і борбу. І хто з того скористав? Поляки і Москалї, наші вічні вороги. Загарбали наші землї в свої кігтї, а нам накинули ярмо, яке до тепер двигаємо. Все те зробили роздорі і незгода.

І нам не вільно дїлити ся. Нам не треба тут в кождім стейтї иншої орґанізації, але одна має бути для всїх, як одна мати Україна. Всї ми повинні працювати в однїй орґанізації, а тодї принесе вона нам пожиток, славу і силу, чого і другі народи нам позавидують.

Нехай Епископ більше працює для добра церкви, нехай пильнує, щоби вівцї не йшли до цареславної конґреґ... Нас пеклом не лякайте, коли ми рвемо ся до просьвіти, правди і волї!

Члени Р. Н. Союза! Кріпко станьмо при дорогій нам орґанізації, не позвольмо, щоби вороги підривали її повагу!

Тримаймо ся нашої дорогої орґанізації, памятаючи на слова, що: „В єдности сила".

Прихильник Р. Н. Союза.

ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО РУСЬКОГО МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА!

КАЛЕНДАР.

СІЧЕНЬ.

н.ст.	Дні	РУСЬКІ СЬВЯТА	с.ст.
8	Ч	Собор Пр. Бог. і св. Йос. Обр.	26
9	П	Стефана Первомученика	27
10	С	Муч. Домни і муч. в Никомидії	28
11	Н	По Рожд. Хр. Діт. уб. в Вифл.	29
12	П	Анисії мучениці	30
13	В	Меланії Римляники	31
14	С	Новий Рік 1914. Василія Вел.	1

НОВИНКИ.

З Америки.

— Новий майор міста Ню Йорку. З днем нового року обняв управу міста Ню Йорку новий майор, Джан Пуррой Мічель. Є він з ряду 96 майор міста. Належить сподівати ся, що Мічель, котрий тішить ся симпатією всіх політичних партій, усуне в місті лихо, яке на добре в нім розгніздило ся. Нещастя, отї, морди, крадіжи і инші злочини в Ню Йорку заповнюють щоденно цілі сторони часописий. Мічель положив собі за головну задачу привернути лад в тім найбільшім місті Злучених Держав. „Найперше треба щиро працювати і мовчати, а відтак говорити!" — отсе слова, які висказав новий майор до зібраних шефів і урядників, відбираючи від них приреку вірности.

— Страйк робітників в Ню Йорку. Вже перед місяцем загрозили робітники, які є заняті ладованєм і розвоженем вугля, властителям дотичних компаний, що розпічнуть страйк, коли не підвисшать їм платні. І дійсно 2 січня розпочали страйкувати. Число страйкерів виносить поверх 3.000. Властителї компаний надіють ся, що страйк вдасть ся зломити з огляду на велике число робітників в Ню Йорку, які не мають взагалі праці. В кождім случаю, хоч би страйк і не довго тревав, то все таки дасть ся в знаки мешканцям міста з причини недостаточного довозу вугля. Прийдеть ся їм в зимі не топити в печах.

— Американські власти відмовили жаданю австрійського консуляту. В послідних днях звернув ся австрійський консулят в Філядельфії до місцевих властий з жаданєм видачі двох злочинців. Власти розглянули близше справу і відмовили жаданю консуляту, подаючи за причину, що злочин, якого дотичні люди допустили ся, є за малий, щоби їх депортувати. Згадані „злочинці" були засуджені на грошеву кару 200 К і 3 місячний арешт за убите дикої звірини.

— Зручна огнева сторожа. Дня 2 с. м. вечером вибухла велика пожежа у однім 8-поверховім будинку в Ню Йорку. В тім будинку находила ся одна фабрика, в котрій працювало 300 людий. Коли дим почав сильно горіти, люди стали гуртом тиснути ся до сходів безпеченьства і затамували собою цілковито вузкий вихід. Їм грозила неминуча смерть в огни. На щастє надбігла на місце випадку місцева пожарна сторожа і взяла ся до енергічного ратованя загроженних робітників. Одних, уже на пів подушених, зносили сьпритні стражаки долі сходами, других (в числі 150) стягнули на улицю по пожарних драбинах, приставлених до вікон горіючого будинку. Тій акції приглядала ся цікава нюйорська товпа в числі 25 тисяч людий. В огни не погибла ані одна душа, за те матеріяльні страти обчислюють на 30 тисяч долярів, не вчисляючи в те шкоди самого будинку.

— Катастрофа поїзду в Канаді. Минувшої неділї рано вискочив із шин поїзд компанії C. N. R., що йшов з Порт Артур до Вінніпеґу. Випадок наступив з причини ушкодженя шини. В наслідок сего вісім ваґонів перевернуло ся в придорожний рів, які з причини експльозії ґазів станули небавом в огни. З подорожних ніхто не згинув, лише кількох віднесло поважнійші рани. На вістку про се прибуло з Вінніпеґу пять спеціяльних поїздів на місце катастрофи.

— В обороні покривджених. В Індіянаполіс, Інд., ухвалили провідники міжнародних юнїй, як складачів, мулярів, камінярів, шоферів і прочих орґанізацій, виповісти банкам зложені через них юнїйні капітали в сумі $4.000.-000. Як звісно, в Індіянаполіс вже від двох місяців тревае страйк, а дотичні компанії не думають хоч в части заспокоїти жаданя робітників. Через солїдарне поступоване робітників всіх катеґорій хотять юнїї вплинути на корисне полагоджене страйку.

СЛАВЯНСЬКИЙ ІМІҐРАЦІЙНИЙ ДІМ В НЮ ЙОРКУ.

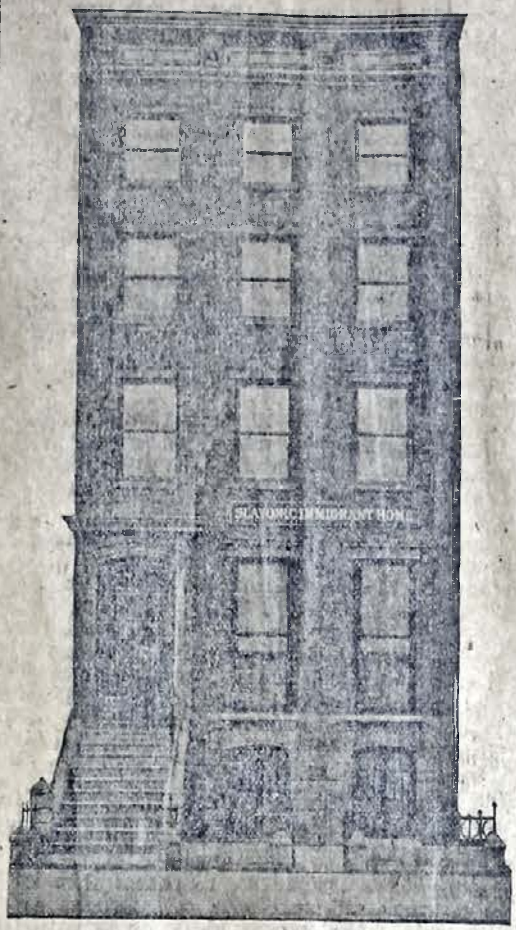

Ся добродійна інституція зістала заснована в 1907 році і вже в перших початках принесла велику користь для славянських виселенців з Европи. Душею Славянського Іміґраційного Дому є від самого початку аж по нинішний день з. А. Б. Буколь, секретар сеї інституції. Він має велике довіре у іміґрантів і його респектують всі інші іміґраційні власти на Еліс Айленд. Читаючи шестий річний звіт Славянського Іміґраційного Товариства, ми переконуємо ся, що се добродійне товариство подало свою поміч в однім році 2400 задержаним властями еміґрантам, між якими було 499 Русинів. Для тих людий товариство дало у себе тимчасовий приміт, відтак вишукало їм відповідну роботу і взагалі зробило все те, що для бідного еміґранта зробити треба. Для тих іміґрантів, якими товариство опікувало ся протягом року, видало воно 1853 безплатних сніданя, 3280 обідів і 4333 вечер. З безплатного нічлігу користало 4242 осіб. Видатків мало товариство $8.626.-93 і вплило з недобором $250.14. — Головний Уряд Р. Н. Союза, переконавши, що Славянське Іміґраційне Товариство є дуже солідне і обслугує богато іміґрантів-Русинів, ухвалив на своїм річнім засіданю в Бофало приступити днем 1 січня 1914 в члени сего Товариства з річним вкладом $500. За сю вкладку ми маємо право настановити в сім Товаристві свого власного директора — таким директором є на сей рік п. С. Ядловський, а його заступником п. М. Угорчак. — гол. секретар нашої організації. Всі люди, що мають якенебудь діло з іміґраційними справами, повинні від тепер звертати ся о поміч і пораду до згаданого Товариства на адресу: Slavonic Immigrant Society, 436 West 23rd Street, New York, N. Y. — Не забудьте, Земляки, що Ви маєте тепер повне право користати з услуг сеї добродійної інституції, які дїяльним членом став ся наш Р. Н. Союз! Поки не створимо свого власного Іміґраційного Дому, послугуймо ся тим, що нас трактує по джентельменськи та заступає ся за нашими іміґрантами щиро, чесно і вірно.

— Проти лихви. Доносять, що в марті сего року поверне до Злучених Держав Юл. Розенвальд, який перебуває тепер в Европі на студіюванню устрою банків, і розпічне тут акцію основаня нових грошевих інституцій, котрі мають на цілі положити конець лихві несумлінних банків. Новоосновані банки мають уділяти дешевий кредит дрібним промисловцям, купцям і фермерам на дуже корисних для них услівях. Сї банки будуть мати рівночасно ціху добродійних інституцій. Часть основного капіталу, котрий має виносити $5,-000.000, зложать звісні міліярдери Андрій Карнеґі і Вінцент Астор. Перший такий банк буде вже в короткім часі оснований в Шікаго.

Зі старого краю.

— Побіда при виборах до повітової ради. Дня 15 грудня м. р. відбули ся вибори до повітової ради в Березанах з курії сільських громад, при яких побіда в цілости наша українська лїста 139 голосами супроти 72 голосів, які упали на старостинську лїсту. До повітової ради вибрано посла Тимка Старуха, 4 українських сьвященників (оо. Гаврища, Кончевича, Короля і Левицького) та 4 сьвідомих українських селян. Наша лїста побідила мимо шаленої аґітації зі сторони староства і повітового виділу.

— Страшна зелізнична катастрофа скоїла ся межи стаціями Слотвина а Бядоліни за Тарновом, дня 16 грудня м. р. З Кракова їхав поїзд заповнений робітниками, що вертали з Прус. В 16 ваґонах находило ся 750 робітників і робітниць, переважно зі східної Галичини. Всї переважно спали сперті о стїни. Один робітник родом з Росії, хотів закурити папіроску штучною запальничкою, а коли запальничка не хотїла сьвітити, налляв до неї з фляшки бензини і запалив сірником. Тоді настав сильний вибух бензини не лише в запальничці, але й у фляшці і в одній хвили на робітнику та його двох сусїдах почала горіти одїж. У ваґоні счинив ся страшний крик і хтось потягнув за гальму, наслідком чого поїзд небавком станув а робітники повискакували з ваґона. Довкола них зібрала ся ціла громада людий, товпилась на шинах другого пляху. Нараз тими другими шинами надігнав зі блискавка посьпішний поїзд зі Львова і заким люди оглянули ся, вжакував ся на них. Настав страшний крик. Посьпішний поїзд, що гнав зі скоростю 100 клм. на годину, небавком спинено, але тимчасом під машиною згинуло 8 осіб. Колеса і цілий спід машини були обляплені людським мясом. Не було вже ніякого ратунку і посьпішний поїзд поїхав дальше, але в Кракові мусїли дати нову машину, бо попередну треба було очистити з крови і людського мяса. Погибших розпізнано по останках одежи та паперах, які при них найдено. Були се переважно руські робітники. Згинули: 19-лїтний Кароль Дольник, 25-лїтний Федько Пукиль, 25-лїтний Андрій Пастух, його жінка Софія, 25-лїтний Стефан Кандяк — всї з яворівського повіта; дальше 20-лїтний Федько Миронюк з коломийського і 17-лїтний Антін Ордон з тарнобжеського повіта, та одна жінка незвісного назвиска. Слїдство ствердило, що з зелїзничої служби нїхто не провинив ся, бо цїлу катастрофу викликав чистий випадок.

— Галицькі русофіли в Петербурзї. Збори петербурського „Галицко-Русского Общества" відбули ся 30 падолиста с. р. в не дуже заповненій дворянській салї в присутности численних російських церковних достойників, послів до Думи і Державної Ради.

Президент гр. Бобрінський отворив збори і привитав галицьких гостий: русофільського посла до австрійського парляменту Маркова, підчеркуючи, що сей перший промовляв по російськи в австрійськім парляменті, дальше Дудикевича і Глушкевича, і галицьких селян, котрі явили ся на зборах не як просячі помочи, але як брати. „Ми, Росіяни — говорив бесїдник — можемо собі брати примір з їхнього патріотизму і невтомної боротьби за православну віру і за московську народність". Опісля зазначив, що товариство не має ніяких (?!) політичних цілий. Воно гуртує вірних підданих російської й австрійської монархії. Товариство обороняє культурну єдність російського народа. Дальше описує ґр. Бобрінський терпіня галицьких Росіян і висловив надію, що нещастє, котре їх навістило, небезпека голоду в Галичині, буде щастєм через те, що скріпить нерозривну звязь між галицькими Росіянами а Росіянами царської держави.

Опісля відсьпівав хор пісню Верґуна „До мощів сьвятого ратая" то є до московського митрополита Петра. Се благальна молитва до сьвятого Петра за визволенє Галичини з під чужого ярма. Галицький селянин Залужний описав в малоруській мові терпіня свого народа. Глушкевич підносив, що лише селяни в Галичині остали вірні російщині і накидав ся на сепаратистів. Жалував ся, що в східній Галичині нічого не робить ся для рільників, змалював нужду, викликану лихими жнивами, і сказав, що за 600 лїт поневоленя вони перший раз звертають ся до Росії зі словами: „Ми голодні!"

Австрійський горожанин Дудикевич замітив в своїй промові, що галицькі Росіяни стогнуть в тяжкім ярмі, щоби люди знали, що вони ведуть сьвяту боротьбу, боротьбу за єдність сьвятої російської землї. На зборах сьпівано кілька разів уложену Верґуном пісню „Пора за Русь..." і російський національний гимн „Боже царя храни".

— За проповідь проти православя побили тяжко русофільські опричники з Лемківщини о. Олександра Ґовду, пароха в Воднарівці і катехита горлицької ґімназії. О. Ґовда виголосив дня 14 м. м. в церкві в Мацині проповідь, в якій вияснив ріжниці між православем і унією і тепло візвав присутних, щоби не давали послуху православним аґітаторам. За се напали на него русофільські аґітатори із збаламучених сїл і побили до крови. В сїй справі розведено слїдство.

Напад на сьвященика, що остеріг нарід перед вовками в овечій скірі і глум, на який підіймаєте сьвященика, то признаки культурности ваших однодумців, панове „прикарпатники", і вашої власної!

З широкого сьвіта.

— Вербоване славянських робітників до копалень пол. Африки. Міністерство торговлї в Австрії одержало вісти, що головні підприємці полуднево-африканських копалень задумують спровадити славянських робітників з Австрії й Угорщини на місце гірників, занятих доси в тамошних копальнях. Спроваджене австрійських робітників має на цїли заступити страйкуючих давнїйших робітників новими силами, гірше платними. Австрійські робітники були би наражені на безнастанні небезпеки від африканських страйкарів, а в разї страйків, які там дуже часті, було би навіть загрожене їх житє. Крім сего незнанє тамошної мови віддавало би австрійських робітників при заключуваню контрактів зовсїм в руки властителїв копалень і аґентів, а навіть унеможливлювало би їм доходити своїх претенсій в суді. Вкінци годить ся замітити, що робітники в Африці скоро западають в сухоти і вмирають.

— Угорське правительство остерігає перед еміґрацією. Угорський міністер внутрішних справ видав обіжник, остерігаючи населенє перед еміґрацією до Злучених Держав так довго, доки економічні відносини в Америці не поправлять ся. В комунікатї звертаєть ся увагу на велике безробітє з причини застою в сталевім і зелїзнім промислї.

— Масові засуди смерти в Хінах. З Пекіну доносять, що після урядових обчислень лише в одній провінції Шехуен страчено в р. 1913 не менше чим 24.000 людий. Були се переходові часи, в яких вели завзяту борбу партії монархічні і републиканські. Між страченими людьми перше місце заняли бандити, але чимало згинуло також і політичних злочинців.

—Жінки пасторами в Швайцарії. За приміром кантону Ґріс в Швайцарії пішов і кантон Найхатель, припускаючи жінки до духовного стану. Жінки одержали право набувати степень докторів богословія на універститетах і сповняти обовязки духовних отців.

— Страйк друкарських складачів ширить ся по всїх австрійських містах щораз більше. Наслїдком страйку часописї або зовсїм не виходять або в меншім обемі. Як довго буде тревати страйк, покищо не можна сказати. Тепер ведуть ся переговори. На кождий випадок страйк буде тревати найменше 2 недїлї. По Празї, Чернівцях і инших більших містах прийшла черга на Краків і Триест, де вже також деякі часописї не виходять.

Революция в Мексику.

Ген. Вілля змушує війська Гуерти хоронити ся на територію Злуч. Держав.

Пресідіо, Текс., 30 грудня. В північній части Мексика напав ген. Вілля на військо федералїстів, яке числило 1.000 людий і стояло під проводом ген. Залязара. Напад відбув ся серед темної ночи. Богато жовнїрів з війська федералїстів переступило границї Злучених Держав, однак погранична сторожа змусила їх вернути на мексиканську територію.

В гарнізонї федералїстів, що стоїть в Охінаґо, прийшло до такого переполоху, що ґенерали мусїли грозити смертю своїм жовнїрам, коли би вони опустили своє становище.

Напад ребелянтів на поїзд.

Сан Люіс Потозі, 31 грудня. Недалеко місцевости Іпіна напали ребелянти на поїзд, при чім вимордували його ескорту, зложену з 50 федералїстів. Також і з подорожних мало хто уйшов з житєм.

В передодни борби під Охінаґо.

Пресідіо, Текс., 31 грудня. Ґен. Каранца перебуває в Гермосільо, а ген. Вілля в Хуарез. Звідси кермують вони воєнними операціями і борбою під Охінаґо. В першій борбі під Охінаґо, після оповіданя одного дезертира, мали федералїсти поверх 300 людий убитих.

Ель Пазо, Текс. Звідси виїхав на приказ з Вашінґтону відділ Червоного Хреста на місце борби.

Розпоряджене секретаря Ґаррісона.

Вашінґтон, 1 січня. Секретар (міністер) війни Злучених Держав, Ґаррісон видав приказ комендантам пограничних військ, щоби для запобіженя проливу крови не змушували дезертирів до повороту на мексиканську територію.

Посол Лінд у президента.

Пас Хрістіян, Місс., 1 січня. Посол Джан Лінд, відпоручник з рамени Вілсона в Мексику, повернув до Злучених Держав і відбув довшу нараду з президентом.

Крівава борба під Охінаґо.

Пресідо, Текс. 2 січня. Борба під Охінаґо належить до найбільше кривавих в історії мексиканської революції. Страти по обох сторонах дуже великі. Число убитих на разї єще незвісне, але оцінюють його найменше на 800 людий, а число ранених на 1.000. В борбі взяла участь 4-тисячна армія федералїстів і 6-тисячна армія конституціоналїстів. Ґен. Ортеґа, який стояв на чолї армії конституціоналїстів, відніс в борбі цїлковиту побіду і змусив федералїстів шукати спасеня в утечі. Належить надїяти ся, що по розбитю сеї армії ребелянти стануть панами ситуації в північнім Мексику і звернуть відтак всї свої сили проти міста Мексика.

Борба під Ляредо.

Ляредо, Текс. 2 січня. В борбі під Нуово Ляредо згинуло около 300 федералїстів. Число ранених виносить поверх 600. Ранені остали на поли битви з причини браку санїтарних відділів і лїкарів.

Дезертири на американській територїї.

Пресідіо, Текс., 2 січня. Около 400 дезертирів з війська федералїстів переступило границю Злучених Держав. Погранична сторожа розоружила і задержала дезертирів, а ранених віддала під опіку лїкарів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor. 83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager. 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year. Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3 1879.

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджистрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або агента на експресовій офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні грошей дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, накоби з гори не було зазначено, що жадає ся їх зворотy і не буде залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

ДЕ ШУКАТИ ЗА ЖЕРЕЛОМ ТЕПЕРІШНОЇ БОРБИ.

Стоїмо в переддодни подій, які не можуть остати без впливу на дальший розвій нашого народного житя тут в Америці.

Борба розпочалась. І мимоволі приходить кождому на думку питаня: Хто викликав сю борбу і в якій цїли? Чи се може якісь особисті порахунки поодиноких людий? Чи се може борба якихсь крайно радикальних елементів проти нашої церкви і духовеньства?

Заки вкажемо на жерело і цїль борби, не від річи буде, коли подамо наше становище супроти церкви і духовеньства взагалї.

Ми завсїгди вважали і вважаємо нашу церков за чинник незвичайно важний і конечний в розвою нашого народного житя. І ніхто не зможе нам доказати, щоби ми колинебудь сторонили ся нашим церковним справам. Хто тут хоче і хоч троха інтересує ся народними, і церковними справами, мусить се нам признати.

Рівночасно мусимо зазначити, що ми не виступали ніколи проти тих членів духовеньства, котрі пізнали потреби нашого народа і щиро працюють для його добра. Та, на жаль, не цїле духовеньство сповняє свої обовязки супроти народа так, як належить.

Щоби пізнати загал нашого духовеньства і оцїнити його заслуги для народа, придивім ся близше його праці і участи в народнім житю.

Для лїпшого перегляду позволимо собі подїлити наше духовеньство на три ріжні катеґорії.

До першої катеґорії зачисляємо сьвящеників, що заховали в своїм серци любов до народа, що пізнали і зрозуміли як слїд свої важне післаництво. Ті сьвященики, крім сповнюваня церковних обовязків, посьвятили свої праці і труди для добра народа, через що здобули собі поважане й признане не лише своїх парохіян, але і цїлої нашої суспільности. Вони старають ся сповняти свої обовязки не лише як духовні отці, але також як свідомі робітники на народній ниві. І проти сеї частини духовеньства ми ніколи не виступали. З такими сьвящениками ми йшли завсїгди разом і в примірній згоді.

Друга катеґорія — се сьвященики, що відносять ся до народних справ зовсїм байдужно і не беруть найменшої участи в народній праці. Їх цїлию був і є „долар"; задля него вони тут прийшли і для него працюють. Тут належать переважно сьвященики, що повиганяні в старім краю деякі „прогрішенія", усунули ся в тихий закуток, щасливі, що про них сьвіт забуває...

До третої, на разі невеликої числом категорії належать ті духовні отці, котрі крім „долярової політики" мають ще „висші цїли" і руководить ся висшими інстинктами... Сї сьвященики се якраз ті чорні духи, що наважили ся на народне добро, що всїми силами старають ся захопити в свої руки провід народа, щоби з несьвідомих одиниць зробити слїпе орудіє для своєї підпольної роботи. Се кліка тих чорних духів, що кинула клич до борби, завидно споглядаючи на сьвітлий розвій нашої економічної і просьвітної орґанізації.

Пригляньмо ся тепер близше, як ся кліка веде борбу і яких средств уживає до осягненя своєї цїли, а будемо мати ясний образ цїлої її мерзеної праці.

Найперше старала ся вона загарбати в свої руки підступом нашу орґанізацію, наш Руський Народний Союз. Сї задушевні бажаня хитрої і підступної кліки мали свій окончаний вислів на XI. головній конвенції Р. Н. Союза в Клївленд, Огайо.

Коли однак нарід не дав зловити ся в наставлені сильця, йміла ся та кліка иншого способу: вона переконала ся, що до успішного веденя своєї підпольної політики треба якоїсь орґанізації, котра достарчила би матеріяльних средств на удержане своїх аґентів, а передовсїм на удержане власного орґану, своєї власної часописи. Члени сеї кліки орґанізують запомогове товариство „Християнська Любов" (з його орґаном „Заокеанська Русь"), а коли воно по недовгім животїню соромно провалило ся, будують на його звалищах другу подібну інституцію — теперішне „Провидїнє". Але на нїщо не придали ся всякі зусиля, накази і грозьби з гори; „Провидїнє" — з провидїня Божого не відповіло мріям і не сповнило надїй кліки. По трилїтнім істнованю здобуло „Провидїнє" ледви кількасот менше сьвідомих, збаламучених членів. А що більшість духовеньства осудила сю шкідливу роботу — найлїпший доказ, що нїхто з чесних сьвящеників не хотів приняти на себе обовязків предсїдателя в „Провидїню" і се предсїдательство опинило ся з конечности в руках найбільшого подвижника кліки, о. Улицького. Чесні люди зрозуміли, що тут не розходить ся о запомогову орґанїзацію, але о мерзену політику кліки, і тому не хотїли брати на себе відвічальности супроти народа.

Кліка, бачучи, що і в сей спосіб не може дійти до цїли, хапає ся послїдної дошки ратунку — кирині. І з цїлою силою й форсою кинула ся вона на Р. Н. Союз і Просьвітну Комісію, стараючи ся підкопати довіре членів до тих наших обох народних інституцій. Щоби тим успішнійше вести кириню і баламутити менше сьвідомих людий, кліка постарала ся ріжними інтриґами довести до резиґнації духовного отця Р. Н. Союза.

Щоби однак оправдати свою діявольську працю, зачала ширити серед народа вісти, що урядники Р. Н. Союза — безконфесійні, безвірки і т. п.

Не маючи свого власного орґану, бо „Америка" (про людське око орґан „Провидїня") відказала ся вести борбу з Р. Н. Союзом, кліка вдала ся у спілку з пітсбурським „Rusin-ом" і у тій часописи веде дальше свою „висшу полїтику".

Отсе був би коротенький начерк полїтики сих чорних духів.

І коли ми виступили проти о. Улицького, ми не мали на гадцї його як звичайного пароха в Джерзи Сіти, але як головного ініціятора і проводира сеї кліки. Коли ми помістили в нашій часописи статї: „Заслуги джерзисітського канонїка" і соромну рубрику „Під осуд народа", ми мали на цїли відкрити імена і характери людий, які ґрупують ся в тій клїці і для неї працюють.

Одна подія по другій доповнили і утвердили наше переконане, що виступи тих одиниць, се не відокремлені факти, але, що маємо до дїла зі з'орґанїзованою клїкою, яка з певним хитро обдуманим пляном стремить до осягненя своєї наміреної цїли.

Ті мерзені средства і цїль осьвятив епископ Ортинський, а доказом сего були прилюдні проповіди в церквах і приватні бесїди в Джерзи Сіти, Шікаґо, Пітсбурґ і инших місцевостях. Спеціяльно про заслуги еп. Ортинського около добра церкви і народа поговоримо в окремих статях.

Нарід, що своєю кервавицею удержує духовеньство, має право від него жадати, щоби воно крім церковних обовязків працювало і на народній ниві та не йшло в розріз з пекучими потребами живого житя.

Сумне воно та, на жаль, правдиве, що найшли ся серед духовеньства одиниції, які в почутю народних обовязків так низько упали!

А тепер нехай самі читачі і члени Р. Н. Союза осудять причини борби і нехай відповідять на ті питаня, які ми поставили на початку отсеї статї.

Хто викликує борбу?

VI.

Епископ спровадив ся на сталий побут до Філядельфії десь у другій половині падолиста, бо в 47 ч. „Свободи" (з 21 падол. 1907) находимо його нову адресу: Rt. Rev. S. S. Ortynsky, Greek catholic Bishop, 1105 N. 63 Street. Philadelphia, Pa. Разом з епископом замешкав також о. Н. Підгорецький, права рука і найбільший дорадник Ортинського в тих часах.

Богато клопоту наробила була епископови папська булля, видана сьв. римським престолом ще перед його номінацією (14. червня 1907). За сю буллю накинули ся на Ортинського дуже остро угроруси і кацапи, а в обороні епископа станула „Свобода", друкуючи на своїх стовцях найріжнороднїйші статї, надсилані деякими нашими сьвящениками і поодинокими сьвітськими людьми. Одна з таких цікавійших статей має заголовок „В справі буллї і Епископа", написана бл. п. о. Н. Стефановичем і опублікована в 2-гім (різдвянім) числі „Свободи" (з 9 січня 1908).

В 3. ч. „Свободи" (з 16 січня 1908) находимо „Протокол з І. Конвенції гр.-кат. руских дякоучителів в Америці, відбувшої ся в днях 10 і 11 грудня 1907 р. в Пітсбурґ, Па.". На тій конвенції було 46 дякоучителів. Президував сам владика Ортинський, а протокулували пп. А. Гела і М. Ганчин. Із кількох запавших ухвал нотуємо тут отсї: Кождий дякоучитель, почавши від 1 січня 1908 р., має получати від всїх церковних функцій, входячих в круг церк. дійствій, одну четверту часть тої квоти, яку побирає сьвященик. Владика зазначує, що від тепер і на будуче жаден сьвященик не має сам без сослужителя т. є. пївця церковного відправляти піяких богослужень або церк. дійствій, а в случаю, если би і сам відправив денку функцію, повинен его належитість заплатити, без взгляду на тое, де дійствує, чи то в своїй або в чужій парафії або філялції. Робсти, понижаючі дякоучительський стан, як прим. примусове замітане церкви або шкільної салї, мите підлоги, топлене в печах і т. п., мають бути знесені. Вибрало екзамінаційну комісію для дякоучителів, до якої входять: епископ, трох назначених епископом сьвящеників і трох дипльомованих дякоучителів. Щодо забезпеченя дякоучителів на старість і на случай немочи, то з одушевленем принято заяву Владики, що о тім буде постарано ся (?), аби при приюті сьвященическім (!) був відділ і для старих або неспосібних до повненя своїх дякоучительських обовязків (дякоучителів — Ред.) По ухваленю головних повинностий кождого дякоучителя принято ухвалу нюйорскої конвенції т. є. що ся тичить 1 процент на удержане епископа. Всї присутні зложили присягу і підписали ся, що зістануть вірними своїй вірі гр.-кат. обряду і своєму гр.-кат. руському Епископови. Ухвалено, що слїдуюча конвенція дякоучителів відбуде ся в Клївленд, О., в місяцю вересню 1908 р. — Під протоколом написано: Потверджає ся. † Сотер, Епископ.

Дуже цікаве письмо находить ся в 5 ч. „Свободи" (з 30 січня 1908). Ось воно: „Возлюбленні мої Братя, щирі Сини нашої Церкви і народу! Прийміть від мене сею дорогою сердечну подяку за зложені желаня в день сьв. Первомученика Стефана. — Я є пересьвідчений, що Ваші желаня плили з глубини душі і серця, та що Господь зглянє ся на ті Ваші желаня і дасть менї ласку свою всемогучу, піти слїдами сьв. Первомученика Стефана. Сьвятий Первомученик Стефан убитий зістав каменем за правду віри Христової і за любов до бідного народу, котрому служив. — Бажаньом моїм єсть діждати ся сеї самої слави — згинути за Христа і за бідний нарід, — а може моя смерть приведе до стями ослїплених моїх бідних братів. — Щире спаси Бог Вам всїм за Вашу память на мене й Вашу доброту. — Не менше складаю прилюдну подяку всїм Членам Р. Н. Союза, котрі по силам своїм зложили дар грошевий для мене — який Вп. Пан секретар переслав на мої руки. — Дякую за той дар щиро, бо се дар любови — а за любов любовю хочу відплатити ся. — Бог Всемогучий нехай Вас благословить, Мої любі Дїти, і нехай Вас кріпить та додає сили до борби за Христа, за Церков і за бідний наш нарід. — В Філядельфії дня 16. січня 1908. † Сотер, Епископ".

В тім самім числї „Свободи" находимо обємисту і дуже горячу статю К. Кирчова, гол. предсїдателя Р. Н. Союза, яку він написав в обороні еп. Ортинського перед нападами „Америк. Русского Вѣстника" і „Правди".

В 12 і 13 ч. „Свободи" (з 19 і 26 марта 1908) находить ся „Выказъ жертвъ на Фондъ запомоговий для церквей находячихъ ся в крайной опасности, зобраныхъ за часъ годъ 2 до 20 Февруара 1908". Всїх гроший разом зложено $937.80. По поіменнім виказї жертводавців йде подяка епископа і просьба о нові датки. По словам Ортинського „всѣ зобраный жертвы будутъ зложенiй въ банку на особну книжочку — и будуть становити **особный фондъ для ратованя бѣдныхъ церквей**". Сей виказ датований: Въ Філядельфіи, дня 4 марта 1908. † Сотеръ, Епископъ.

На сім місци зазначуємо мимоходом, що всї тодїшні числа „Свободи" переповнені численними заявами і протестами поодиноких людий і цїлих громад, що виступали щиро і твердо в обороні епископа.

На днях 7—10 липня 1908 р. відбула ся Х. з ряду головна конвенція Р. Н. Союза в Філядельфія, Па. В протоколі із сеї конвенції читаємо між иншим таке*):

„Сейчас по богослуженю (7. липня) удали ся делеґати до конвенційної галї на коротке засїдане, на якім предсїдатель Р. Н. С. п. К. Кирчів заявив, що головний уряд Р. Н. Союза іменував на своїм останнім засїданю Їх Преосьвященство Стефана Сотера Ортинського покровителем і першим почетним членом. Коли сю резолюцію піддав предсїдатель під голосоване Конвенції, всї делеґати немов на даний знак повстали із своїх місць. галя залунала неумовкаючими оплесками, окликам „Славно" не було кінця.

„Коли так внесок. іменуючий нашого Архієрея почетним членом Р. Н. С. перейшов одноголосно, попрошено Його із канцелярії приходства сьв. Михайла до галї і коли Владика появив ся на естрадї, привитали Його делеґати знова повстанем з місць і грімкими оплесками. По відповідній короткій промові вручив тепер предсїдатель п. К. Кирчів Преосьв-му Сотерови грамоту почетного члена, заявляючи при тім радість, що перший репрезентант руської церкви і народа в Америці стає покровителем і першим почетним членом Р. Н. С. та вніс Владиці многолїтствіє, яке відсьпівав хор на бальконі під управою п. А. Ґели. — Тепер забрав слово сам Архієрей і зворушений до глубини душі такою несподїванкою, дякував Конвенції за оказану Йому честь, вказуючи на те, що се перша щаслива хвиля, яку переживає він в Америці; загалом бесїда Його була змісту патріотичного, а говорив щиро і отверто, як свій між своїми; обіцюючи вкінци із своєї сторони моральне поперте Р. Н. Союзови, заявив Владика, що від тепер стає не тільки почетним його членом, але також членом дійсним.

„І залунав на гали народний імн „Ще не вмерла Україна" і Архієрей разом з делеґатами удав ся на спільний обід, що серед фамілїйної атмосфери та живих розмов продовжав ся півтора години".

На иншім місци згаданого протоколу читаємо:

„О год. 4-тій по полудни (8 липня) розпочало ся засїдане конвенції звичайними формальностями. Зараз на початку сего засїданя счинила ся маленька „бурка". Іменно п. Ф. Полївка жалував ся з слезами в очах, що деякі делеґати аґітують поза Конвенцією проти Владики і духовеньства як і проти Р. Н. С., який хотїлиб вони спровадити на бездороже; і навів навіть п. Ф. Полївка сї обидливі слова, які він підслухав. Ся виява згад. делеґата незвичайно заворушила цїлою Конвенцією... До слова прийшов о. В. Балоґ, і заявивши, що й він чув те саме, про що говорив його передбесїдник, візвав горячо всїх делеґатів, щоб не дали ся баламутити киринею хрунів, але щоб стояли непохитно при Р. Н. Союзї і при своїм Владиці. „Хто є ворогом нашої церкви, хто виступає проти епископа, сей виступає тим самим і проти церкви — гремів о. Валентий — і радше проч з такими „вивергами", як малиб вони вщіплювати отрую в уми делеґатів... П. М. Бабій прямо вніс, щоб всяких кириннинків виключити із конвенції", і т. д.

Знов на инщім місци читаємо.

„При § 194 вніс о. В. Балоґ, аби з огляду на се, що гр. кат. епископ є покровителем Р. Н. С., принимати від тепер до Р. Н. С. лише Русинів і Русинок грецького або латинського обряду і взагалі лише Славян-католиків, мотивуючи між иншим своє внесене тим, що задля сумішки ріжних віроісповідань родить ся між членами борба о віру, яка природно веде до сварень і незгодин між членами, що зовсїм не причиняєть ся до розвою Р. Н. С. та що принимати прим. православних до Р. Н. С. значить тільки, що ширити православіє а за ним і москвофільство між нашим малоосьвідомленим народом в Америці. Сей внесок піддпер ще й о. М. Підгорецький, вказуючи на сумний під тим зглядом стан „Общества Русскихъ Братствъ", яке тепер не є нї гр. кат. нї православне, нї пан нї баран... і згадане внесене о. В. Балоґа у х в а л и л а конвенція вже без дальшої дискусії одноголосно і серед довго треваючих оплесків з сею лише заміткою п. М. Угорчака, що члени иновірції, яких принято доси, остають в Р. Н. С. і на далї".

Трохи низше находить ся таке:

„Потім вніс п. В. Каськів при § 195-ім, щоб до декляраціі, яку виписує кандидат при вступі до Р. Н. С., вставити ще й рубрику: „віроісповідане" себ то, що може воно бути лише католицьке грецького або латинського обряду. Розуміеть ся, що Конвенція змінивши § 194-ий (про який мова в горі), мусїла консеквентно приняти сей додаток п. В. Каськова.

„Так само приняла Конвенція як наслїдок зміни § 194-го на внесене п. В. Каськова додаток і до § 365-го, іменно, щоб члена, який виступав би проти своєї віри і церкви, або коли перейшов би на схизму чи якусь иншу ересь, можна було виключити із Р. Н. С., розуміеть ся тодї, як докажеть ся йому провина"..

Знов трохи низше читаємо:

„А п. М. Мабій вніс, щоби із сеї причини, що послїдна Конвенція „Соединенія Греко-Кафт. Русскихъ Братствъ" відбулась скандально і нанесла обиду гр. кат. епископови, вислати іменем Р. Н. С. депутацію до Апостольського Делеґата на се, щоб дати йому до відома приняте епископа в почетне членьство Р. Н. С. як сатисфакцію за обиду заподїяну „Соединеніе-м" як також, щоб просити Апостольського Делеґата о поперте для гр. кат. Владики в його трудній праці порядкованя справ нашої церкви в Америці. Над самим тим внеском не було ніякої дискусії, лише о. Д. Добротвор розказав потрібно для інформації делеґатів. як „подвизались" на Конвенції „Соединенія" його матадори, а о. М. Балоґ пояснив значіне такої депутації під теперішню якраз пору. Коли-ж о. предсїдатель Конвенції (о. Л. Левицький) піддав внесене п. М. Бабія під голосоване, принято його одноголосно серед оплесків і довго невмовкаючих окликів „Славно". — На депутатів до Ап. Делеґата в Вашінґтонї вибрано пп. К. Кирчова, Д. Капітулу, Т. Лабовського, В. Добоша і Ст. Врабля".

При кінци конвенційного протоколу находять ся отсї стрічки:

„Тепер промовляли ще коротко о. Л. Левицький, п. К. Кирчів (нововибраний менаджер друкарні) і п. Д. Капітула (нововибраний гол. предсїдатель Р. Н. С.), а в кінці забрав слово Преосьв-ий Ортинський, який находив ся на естрадї вже майже на годину перед кінцем засїданя. Владика висказав свою радість, що Р. Н. С. „взяв на себе новий плащ", себ то що станув на становищи гр. католицькім, перестерігав батьківськими словами, щоб у Р. Н. Союзї не було нїколи роздорів, що вийшло-б лише на хосен його ворогів, завзивав горячо до борби за Христа і Його церков, желав як найкрасшого розвою Р. Н. Союзови, обіцюючи із своєї сторони таку моральну поміч, яка буде лише в його силах, і заявляючи, що станеть ся й дїйсним членом Р. Н. С., удїлив наконець делеґатам і цїлому Р. Н. С. свойого благословеньства. Слів Преосьв-ого слухали делеґати стоячи і з запертим віддихом; коли-ж Владика скінчив, залунало із уст делеґатів рісне многая лїта".

З порядку річи нотуємо тут ще отсї дальші факти:

П. Василь Матолич був в тих часах колектором на гр.-кат. катедру в Філядельфії і їздив по Америці збирати на сю цїль добровільні жертви від своїх і чужих.

Вибраний на Х. гол. конвенції Р. Н. С. директор друкарні, о. П. Понятишин розпочав своє урядоване з початком серпня і в ч. 32 „Свободи" (з 6 серпня 1908) його імя фіґурує вже в офіціяльній части сеї часописи. В тім же самім числї „Свободи" помістив він своє „Слівце від директора друкарні", в якім обговорює загально круг дїяльности сего урядника і говорить при кінци таке: „Коли-ж Р. Н. С. став ся гр. католицькою орґанізацією то й орґан його „Свобода", що є душею орґанізації, мусить станути зовсїм ясно на такім самім себ то гр. кат. становищи". Сего становища боронив о. директор рішучо і твердо через цїлі два роки, се є до часу клївлендської конвенції, коли то сей уряд знесено. Справедливість вимагає зазначити, що о. Понятишин свого уряду нїколи не надуживав і заступав ся горячо за справами народними. Він умів завсїгди погодити обовязки доброго сьвященика з обовязками щирого громадянина, а через те мав велике довіре і в поодиноких урядників Р. Н. Союза і у всїх членів нашої орґанізації.

*) Сей протокол написав о. П. Понятишин, конвенційний справоздавець.

Не забувайте, Земляки, за старий край! Збирайте датки на „Рідну Школу" і инші народні потреби!

ПИСЬМО ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

Бажане цісаря.

Під таким загол. пише Neues Wiener Tagblatt в одній з останних чисел в передовиці: До всіх політичних кругів дістали ся слова, які цісар сказав до заступників народа на делегаційнім приняттю. Як завсіди, коли цісар висказує свій погляд про політичні справи, так і тепер відбють ся цісарські слова сильним відгомоном. Коли цісар Франц Йосиф рішає ся на публичнім форум в розмові з державними мужами висловити свій погляд або бажане, то спонукує його до сего батьківська любов до народів, розум говорить в його натяках найсердечнійшої журби добром горожан. Рідко се лучаєть ся, але все монарх стараєть ся уживати як найпростійших і найзвязкійших висловів. Цісарські напімненя й апель вказують на незвичайне розуміне монарха політичних справ. Мимоходом мусимо ось сказати, що було би се загадочне, неприродне, коли би скоро не сповнило ся в цілости цісарського бажаня в справі національного помиреня в Галичині і в Чехії.

Перед провідником Українського Клюбу послом д-ром Костем Левицьким висловив ся ласкаво про надію, що галицька виборча реформа буде полагоджена в сей спосіб, що українські домагання будуть можливо як найбільше узгляднені. „До порозуміня прийде!" — сказав монарх. А новсол Микола Василько попри признане для його політичної діяльности почув такі слова цісаря: *„Я сподіваю ся і бажаю собі полагодженя сеї справи!"* І хоч у нашій державі від стількох десяток літ національні спори є у своїх наслідках спиняючі і розкладаючі, хоч, на жаль, внутрішна політична історія виказує на бочних полях горячі і завзяті бої на національнім терені, то все таки неприятельські сторони лучить їх любов до монарха. Батьківське напімнене, з яким цісар звернув ся до усіх, котрих се дотикає, щоби тепер, в рішаючій фазі, вирівнали всі останні ріжниці, підіпре також і се певна надія, яку висловила корона. На благодатні наслідки національного помиреня в Галичині не міг краще монарх вказати, як власне при нагоді розмови з моравськими делегатами, коли-то виразно зазначив, що в Моравії тепер запанували добрі відносини наслідком порозуміня. А до чеського делегата Мастальки сказав цісар з великою рішучостю: До порозуміня мусить прийти! В сей спосіб зіставив монарх справу національного помиреня в Чехії з такою справою в Галичині. Активного виступу монарха в сих обох найважнійших політичних питанях, якими правительство графа Штірка і всі одвічальні чинники посьвячують усі сили, вім, що монарх заявив своє бажане і свою волю, не треба аж підчеркувати. А бажане цісаря се бажане всіх горожан.

УКРАЇНСЬКИЙ „НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ" У ЛЬВОВІ.

Торжество передання народови величавого „Національного Музея" можна дійсно назвати великим народним сьвятом, сьвятом спасеня недобитків, ратованя останків давної української культури в Галичині від неминучої утрати. Всякому, хто сьвідомий історії тих памяток, не було тайне, що наші зусиля в напрямі збереженя їх були до недавна дуже марні. Сотки наших памяток опинили ся в музеях польських та московських.

Значіня музеїв в нашім національнім житю ми, на жаль, довгі часи не розуміли як слід. Не розуміла наша суспільність, що музей, — се не закопаний талант, котрий не приносить проценту, а навпаки, що се капітал, який в десятеро виплатить ся протягом недовгого часу.

Матеріяльні засоби, якими розпоряджає Наукове Товариство ім. Шевченка, є за малі для належного поставленя і вивінуваня національного музея. Ще кільканайцять літ нашої байдужности, а справді ми не були би мали вже змоги й сьвідоцтва нашу історичну культуру і сьвітови її показати.

На щасте, найшла ся між нами одиниця, котра випередила в сїй справі загал. Ексц. Митрополит граф. Андрій Шептицький дав почин до заснованя Національного Музея у Львові, не щадив ні труду ні коштів, щоби належно вивінувати його і поставити на рівні з подібними заходів европейськими інституціями. Сама палата, призначена на Національний Музей, коштувала около 400.000 К.

Хвилю, коли народила ся ідея сього музея і день отвореня Національного Музея мусить наш загал вважати великим народним сьвятом.

Істнованє Музея старанями Фундатора нині забезпечене, зріст його незвичайно інтензивний. Тепер се найбільша музеальна українська інституція, в якій зберігають ся численні дорогоцінні памятники історичного житя нашого народа.

В склад членів кураторії Національного Музея війшли: Лев гр. Шептицький, відпоручник Родини Основателя; о. мітрат Андрій Білецький, відпоручник Митроп. Капітули; о. прелат Іван Чанельський, відпоручник Митрополії; о. Теодозій Лежогубський, відпоручник тов. „Просьвіта"; др. богосл. Осип Боцян; проф. др. Олександер Колесса; проф. архітектури Іван Левинський; др. Ярослав Олесницький і проф. др. Стефан Рудницький. Місця історика, естета і археолога ще не обсаджені.

З подивом мусимо станути перед величньою витревалостю Основателя, котрий почавши з малого, зумів консеквентно вести розпочате діло, і остаточно з таким успіхом допровадити його до кінця.

Віддане Музея суспільности мусимо назвати справді княжим даром.

Митрополит дав отсим новий доказ горячої любови свого народа а імя Його запише історія золотими буквами на вічну память будучих поколінь.

Честь і слава Достойному Фундаторови!

Що ви на се?

(Доппсь з Філядельфії).

Всьо на сьвіті має свої границі, але проповіди нашого Преосьвященного не мають, здаєть ся, ні границі ні стиду.

Бож послухайте, прошу!

Приходжу до катедри на місію в найліпшій вірі помолитись Господу Богу та вислухати Хвали Божої. Аж тут на проповіди наш Владика ні звідси ні звідти — як зачне ганьбити людий в церкві!

Ось його слова:

Ви свині! Ви смаркачі! Ви недолюдки! Ви гірші собак! Ви читаєте „Свободу" — таж то гній, а хто її читає, то сам гній! Дивіть ся, вам тече гній з писка! і т. д. і т. д. в безконечність.

Вірте мені, поважані читачі, що щось подібного я не сподівав ся чути в церкві, та ще й від Владики, котрого я шанував і любив як батька, як сьвятого мученика.

Господи! Аж волосє чоловікови стало дубом зі страху і стиду, бо деж то можна в сьвятій церкві невинних людий так ганьбити?!

Хиба то вже певно конець сьвіта зближає ся! В боязни, щоби нас Бог не покарав такой в катедрі епископа, вислухали ми всіх тих „золотих слів" Владики, подивили ся один на другого, здвигнули плечима, тай поїхали домів.

І порадьте, людоньки добрі, що тепер маємо робити? Церковці сьвятої треба християнинови, а тут не тілько що здирають з чоловіка послідну сорочку, а ще й до того ганьблять безсоромно невинних людий в спосіб, якого я в своїм житю не чув, хоть і не молодий єсьм.

Я певний, що неодин так само подумав як і я, вислухавши „золотого казаня" — так щож робити? До перекінчиків Крохмальних не піду — їй Богу, що ні! Анї до православних ні! А свої? Е, бодай не говорити!...

Коли тут вже аж так пастирі Христові поступають і то в храмах Божих, то що то мусить діяти ся з їх приватним житєм? Скажіть, будьте ласкаві, хто знає!

Тепер прийде неділенька сьвята і треба буде помолитись Богу в дома. Шкода, що тільки давав я завсїгди і парохіяльне і на Боже і на сьвітло і на акафисти і на дім сирітський і на цвинтар. Господи! Кілько то чоловік надавав ся, а тепер вже як на долоні бачу, що то всьо як би в бас кинув.

Бо деж Бог вислухає чоловіка, котрий безчестить храм Божий!

Як Бог милосерний позволить здоровля, то небавом дещо більше напишу з нашої славної столиці князя американської Руси. Їй Богу, що напишу!

Старий парохіянин.

РОДИМЦІ! ПРИСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО ДО РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА! ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО РУСЬКОГО МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА! ЗАБЕЗПЕЧУЙТЕ СЕБЕ І СВОЇХ РІДНИХ НА ЧОРНУ ГОДИНУ!

ГУМОР І САТИРА.

ОБОРОНИВ.

Мужик по програнім процесі до свого противника: Овва, що ми за адукапта взяв, навіть говорити не вміє. Чому то мій так кричав!

ПОХВАЛИВ СЯ.

Івасько до Митрупя: Твій хліб менї не смакує, він такий, якби його миши подіравили, дірка на дірці, а як подивити ся через него, то сонце видко. То мої мамуня як спечуть хліб, то такий як мило.

НА ПОЛОНИНІ.

Син до батька: Заверни но там, дьидю, свиню, то дам у люльку тютюну!

Батько: Але даш?

Син: Говори до гори! Як дам то дам!

ДЕЛІКАТНО.

— А чи ти бачив, Семене, як наші тато перескочили фосу як пес.

— Фе, Максиме, — перескочили, то перескочили, чорт їх бери, але ти не кажи: пес!

— Чи бачиш? У твою хату крізь вікно лїзе злодій.

— Тихо, тихо, нехай лїзе! Жінка подумає, що се я. Ну, буде йому, не полїзе вже він більше красти!

Шевський ученик (заїдаючи хліб з маслом, що йому дала шевчиха): От коби то шевчиха так мастила хліб маслом, як мене майстер ременем мастить, ось би добре було!

А: Чому в ночи собаки більш брешуть як у день?

Б: Бо у день і люди їм помагають.

В ШКОЛІ.

— Івасю, скажи ти мені, чому то Бог вигнав Адама і Еву з раю?

— Бо не мали чим заплатити комірного.

ПРАВДИВИЙ ПРИЯТЕЛЬ.

— Надіюсь, що послужите мені за дружбу на моїм весілю.

— Будь спокійний, я ніколи не лишаю своїх приятелів в нещастю.

ДИВНЕ.

Що за лихо? Я вже зїв три пуделка порошку на блохи, а блохи як кусали, так кусають.

ПЯНИЦЯ.

Сьвященик: Михайле, стережи ся горівки, бо вона є найбільшим ворогом чоловіка!

Михайло: Та так, так, еґомосцуню, але Ісус Христос приказав нам навіть наших найгірших ворогів любити!

В ШКОЛІ.

Учитель питає школярів:

— Хто знає, що значить слово „курієр"?

— Я знаю, каже один.

— Ану, скажи.

— Той, що кури розвозить.

В ГРОМАДІ.

— Пане Воробець, з вас злий писар, бо ставите такі малі букви, що їх цілком не видко!

— Прошу вас! За таку малу платню то чейже годі писати ще й великими буквами!

ТАТО І СИН.

Тато: А ти куди?

Син: До коршми.

Тато: Зачекай-но!

Син: Та чого?

Тато: От я зберусь тай підемо разом!

В СУДІ.

Судія: Як ти в ночи вломив ся до помешканя сеї панни, то хіба не в добрім намірі.

Опришок: Та... нібито.. женитись не хотів.

ГЛУХИЙ.

А: Слухай, чому Стефан такий синий і підпухлий на лиці?

Б: Бо він дуже цікавий. Вчера при пиві показали йому одного сильного чоловіка й казали, що той чоловік є глухий і німий. Стефан приступив близько до того чоловіка і сказав до него на весь голос: „Ти осел!"

А: Ну, тай що?

Б: Ну, та що, той чоловік не був глухий.

ДИВНИЙ СОН В ШІКАҐО.

В захристії зійшлись по богослуженю ексбатюшка Паздрій, тростіс і паламар.

„Знаєте, мої дорогенькі, снило ся мені, що Бог вислухав мою молитву і з небес зійшов ангел, та огнем і сіркою спалив „Р. Н. Союз!" оповідає ексбатюшка.

„А мені снило ся, каже тростіс, що ви, отченьку, повіддавали людям ті долярп, на які ви свого часу вірних понатягали".

„Оба ваші сни не здійснять ся ніколи!" обізвав ся паламар і висунув ся тихцем з захристії.

З ЖИТЯ СУПРУГІВ.

Жінка:

Пришли мені, мій дорогий Олесику, чимскорше 500 К. Сї гроші конечні мені на самі конечні конечности.

Твоя

Манечка.

Мало що не забула післати Тобі поцїлуй.

Муж:

Шлю Тобі мій сердечний привіт і кріпко цілую Тебе, мою Манечку. Бережи своє здоровле, не скучай і частенько пиши до мене.

Твій

Олесик.

От! Мало що не забув сказати, що грошій післати не можу.

З ЯРМАРКУ.

— Мошку, ти продав мені сліпого коня!

— Ну, ну, то ліпше для вас, бо як він сліпий, то і шумелину буде їсти і буде гадати, що то сіно.

ПРИГОДА МАРКА ТВЕЙНА.

Марк Твейн, звісний американський гуморист, приїхав раз до одного місточка, де вечером мав виступити з відчитом, і зайшов до голяра.

„Ви, здає ся мені, тут чужі?" завважив голяр.

„Так, я тут пораз перший".

„В добру пору приїхали. Марк Твейн днесь виступає, скористаєте з нагоди, щоби його послухати!"

„Я так думаю".

„А маєте вже місце?"

„Єще ні".

„Ну, то будете мусїли стояти, бо всі сидячі місця вже розпродані".

„Що за нещасте!" відповів Марк Твейн. „Така вже моя доля. Коли лише сей чоловік виступає, все мушу стояти".

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ІВАНОВИ ФРАНКОВИ.

Нові книжки і виданя.

Ілюстрований народний календар Товариства „Просьвіта" на звичайний рік 1914. — Річник XXXVII. Коштом Товариства „Просьвіта" у Львові 1914. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка, стор. XXXII. + 224+40 (+48 інсерати). Ціна 1 К.

Зміст нового річника календаря „Просьвіти" ось який: „Просьвіта", її цїли й засоби. Рік 1914. Затьміня сонця і місяця в 1914 році. Пасхалія. Пости гр.-кат. і рим.-кат. Ловецький і рибацький календар. Часть літературна: Лося Українка: Шевченкови. Тарас Шевченко; Спомини з дитинних літ; Вечір; Гамалія; Страшний косар; Смерть чумака. Олелько Островський: Зруйноване Батурина (історичне оповідане). Т. Романченко; Не зітхай а працюй. Антін Чехов: Гемнота. Як осліп Прохор (з білоруського). Іван Франко: Наука. В. Самійленко: Українська мова. І. Ш-т: Як Степан чоботи купував. Богдан Лепкий: Батуринські руїни. Михайло Коцюбинський: На крилах пісні (картка із щоденника). В. Щурат: Гимн американських Українців. О. Грицай: Гей за морем за широким (другий гимн амер. Укр.). Денис Лукіянович: Про житє Тараса Шевченка. Про Шевченкові твори. Людмила Волошка: Шевченкови від жінки-Українки. — Іван Крипякевич: Про Шевченка маляра; Перед 300 роками (з історії козачини 1614 р.); Герб України. Юліян Ловицький: Про місцеві шкільні ради; На що мають бути ужиті гроші стягнені з шкільних кар. По сотикови на „Рідну Школу". Сидір Кузик: Поправа наших громадських пасовиск. Дещо про оброблюванє і навоженє лук і пасовиск. Андрій Жук: Наша економічна орґанізація в 1912—13 р. Іван Чепига: Алькоголь і його поборюванє. Петро Кузьменко: Три дороги. Олекса Назаріїв: Дещо про музеї. І. Свєнціцький: Національний музей у Львові. Др. Михайло Волошин: Все в перед! Всї враз! Українські Народні заповіти. Рідної землї не покидайте легкодушно. Семен Демидчук: Між Українцями в Америці. Жінки і дївчата! Не їдьте самі до Америки. О. Жеребко: Українські учительські семинарії в Канаді. М. Чайківський: Історія годинника. Я. Лєсний: Житє без смерти. Як велике тепло і зимно може видержати чоловік? О. Гарасевич: Заводові школи товариства „Просьвіта". М. Курах: Згадка про Милованську [illegible]; З року на рік. Що зробило товариство „Просьвіта" у Львові для піднесеня добробиту українського народу в Галичині? Памяти сих, що від нас відійшли. Українська преса. Всячина. Для розривки: Жарти, дотепи, анекдоти. З книги житя. Розвязка загадок з календаря з 1913 р. Часть інформаційна.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНОЇ ШКОЛИ" В ГАЛИЧИНІ.

На хрестинах у п. Івана Жовніра, котрі відбулись дня 21 грудня 1913 в Ню Йорку, зложили лепти слідуючі добродії: І. Жовнір в імени свого сина [illegible] $1.00; Г. Жовнір з Орм[illegible] $1.50; Н. Жовнір з Фоґелсвіл, Па. [illegible]; дрібними датками зібрано $1.85. — Разом $4.85

Збіркою занялись п. Й. Хомів і [illegible] Вишинський. Всім жертводавцям складає „Рідна Школа" щире Спасибіг. — [illegible] Жовнір.

На весілю у Мих. Івашкова в [illegible] Н. Дж. зібрав Ник. Федишин $3.28, а Ю. Воробець жертвував при иншій нагоді 76 цнт. — Разом $4.04

Оголошено в ч. 52. „Свободи" 20.07

Загальна квота $28.96

ЖЕРТВИ ДЛЯ МИХАЙЛА ПАВЛИКА.

На хрестинах у п. Івана Юристи в Пермелє, Па., зложили слідуючі присутні Гості жертви для п. Михайла Павлика: І. Юриста, Марія Юриста, І. Кравчишин, І. Синчишин, О. Юриста, І. Набережний, Н. Набережний, Т. Барник, П. Дерваль, С. Самуґела, В. Князь і М. Юриста по 25 цнт.; Павло Прешляк $1.00. — Разом $4.00

Присутні Гості зложили лепти, знаючи великі заслуги і працю п. Михайла Павлика на просьвітно-літературнім поли і в осьвідомленю меншого брата.

На жаль, наш нарід мало інтересує ся, щоби хоч в части віддячити ся тим високо заслуженим Батькам, як Ів. Франкови і М. Павликови, котрі невтомимо працювали і працюють для нашого народа.

Збіркою занялись пп. П. Прешляк і Н. Набережний.

Честь і слава Добродіям, що не забувають на свої народні обовязки супроти заслужених Мужів.

ДЕНЕРВУЮЧИЙ СТРАХ.

„ВСЕ НА ВАШІ УСЛУГИ“

Lackawanna Trust Company

„Банк, в якім Ваші гроші безпечні“.

Наш банк є правною щадницею на Стейт Пенсильванія, на повіт Лакавана і на місто Скрентон, а фонди, остаючі під нашою контролею, виносять $5,000.000.00.

Ми приймаємо вкладки, почавши від ОДНОГО ДОЛЯРА і платимо ТРИ ПРОЦЕНТ від ста, від дня, коли вложите гроші.

Висилаємо гроші кождого дня до всїх частий сьвіта як найскорше, певно і по низьких цінах. ВИСИЛКА ГРОШИЙ ТЕЛЕҐРАФІЧНО — се наша спеціяльність, а скоре доручене заповнене. 51—

Ми купуємо і вимінюємо усякі старокраєві гроші.

Виготовлюємо усякі старокраєві прав(і документи і леґалїзуємо їх через конзуля. — ПРАВНА ПОРАДА ДАРОМ.

Затрудняємо клерків, що говорять по руськи і Ви можете полагоджувати Ваші справи у своїй рідній мові.

409 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

Російсько-Американська Лінія

Russian American Line

Pier 31st Street, Brooklyn, N. Y.

Найдогіднїйша корабельна лінія поміж Росією і Америкою, удержуюча найбільші, найгарнїйші і найскорші російські почтові нові двобірубові кораблї, як:

»РОСІЯ« 16.000 тон, »КУРСК« 13.500 тон, »ЦАР« 13.000 тон.

До Ротердаму 9 днїв, До Лїбави 11 днїв (без пересїданя)

ЧАСТІ ВІДІЗДИ.

ЦІНА З ЛІБАВИ ДО НЮ ЙОРКУ $32.75 І $4.00 ПОГОЛОВНОГО ПОДАТКУ.

Звертайтесь по інформації до наших аґентів або до ґенерального заступника:

A. E. JOHNSON & CO.
27 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

ПРИВАТНИЙ РУСЬКИЙ ШПИТАЛЬ В НЮ ЙОРКУ

спеціялїста-хірурга

Д-ра ІВАНА ШМІТА

ПЕРЕВОДИТЬ СЯ ОПЕРАЦІЇ УШЕЙ, НОСА І ГОРЛА.

Лічить неплодність.

Принимає поліжниць.

Оперує всякого рода нарости на тїлї, витинає сліпу кишку і лічить недуги міхура, жолудка, нирок і всякі женські недуги.

Години приниманя: 11—2 і 6—8. В неділї і сьвята від 9 рано до 3 поп.

ТЕЛЕФОН: ORCHARD 5237.

304 E. 14 St., Near 2nd Ave, New York.

Др. Шміт є Русин, говорить рідним язиком, син Івана Шміта, руського банкира в Майноой Сіти, Па. Доктор многих руських Товариств і Братств. Має обширну лікарську практику.

І ДОЛ. МІСЯЧНО!

Чому б не мати в своїм домі грамофон, при помочи якого можна почути рідні пісні, музику і танці. Наколи хочете бути весело вдоволені, звернїть ся зараз до нашої фірми, яка істнує 15 лїт і здобула собі славу в цілій Америці і Канаді.

Ось сей ґарантований на десять лїт ГРАМОФОН з 20 руськими піснями, котрий дотепер продавано по 55 долярів, ми продаємо тепер **лиш за $21.50**

Пришлїть тільки $5.00 задатку, а ми вишлемо Вам сей прекрасний інструмент.

Маємо на складі великі грамофони, які продаємо на сплати по 1 дол. місячно. Маємо також на складі ріжнородні інструменти.

Жадайте нашого подрібного безплатного каталоґу.

GREATER NEW YORK PHONOGRAPH CO.,
308 Grand St., New York City.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ

для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода“ по цінї 7 цнт. штука.

ПОШУКУЄСЬ АҐЕНТІВ.

Можете прийти до великих гроший, розпродуючи новопатентований прилад до запалюваня циґар і циґареток. Кождий купить його від Вас. Ся запальничка є дуже практична і грубо нїкльована. Наші аґенти продають їх по 50 цнт. Пришлїть нам 20 цнт. марками, а ми Вам вишлемо одну на оказ.

H. Hoffman & Co.
237 E. 12th St.
New York, N. Y.

Проч з бритвами!

Наш порошок усуває сейчас волосе з твари, бороди і де би не було, без жадного болю, не лишаючи жадних слідів по собі. Висилаємо пачку того порошку за 1 доляр, пробні дози за 50 центів. Пришлїть 1 доляр через моней ордер або реджістрованім листі або почтовими марками, а ми сейчас вишлемо порошок з поясненем, як його уживати.

Адреса:

Dr. BELLIN'S CO.,
55 DELANCY ST., NEW YORK.

Потреба аґентів.

УВАЖАЙТЕ НА ОЧИ ВАШИХ ДІТИЙ.

Найліпше уживати при читаню лямпу RAYO. Вона дає сьвітло чисте, миле і рівне. При нїм не напружуєсь очий.

RAYO лямпи суть зроблені з найлїпшого матеріялу. Вони суть сильні, оказалі і тревалї на довгі роки. Вони оздоблюють також Ваші кімнати. Засьвічуєсь без зниманя скла і умбри. Кніт змінюєсь без труду.

RAYO лямпи коштують мало, але не купите ліпшої за всяку цїну.

В кождім шторі продають лямпи RAYO. Жадайте, щоб Вам дали оглянути.

Standard Oil Company

Paterson	(New Jersey)	Trenton
Jersey City	NEWARK	Camden

ДО ХОРИХ РУСИНІВ

У ВСІХ ЗАКУТИНАХ СПОЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Відомий спеціяліст зі Старого краю Д-р. Гогенберґ поручає усім недужим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

Кождий терплячий отримає від Д-ра Гогенберґа щиру і чесну раду цілковито даром, а хтонебудь піддасть ся його неврівнаній курації, може з цілою певностію числити на віднисканє здоровля.

Д-р. ГОГЕНБЕРҐ споряджає для своїх пацієнтів всякі ліки особисто, у своїм ляборaторіюм, длятого сї медицини ділають успішно і радикально, а за їх хосенну поміч він ручить.

Д-р. ГОГЕНБЕРҐ посїдаючи всякі здібности лікарські, ня які лиш найновійша лікарська наука може здобутись, як також зі згляду на свій довголїтний досьвід, уважає за відповідне прийти в поміч терплячій людскости і розголосити широко своє імя, щоби кождий Русин знав, де має звернутись на случай недуги.

Д-р. ГОГЕНБЕРҐ виконує всякі найтруднїйші операції при асистенції славного хірурґа з Відня, особливо пропуклини, а для докладного провіреня внутрішних недуг уживає непомильних проміний Рентґена. Всякі слабости мужеські секретні і заразливі лічить ґрунтовно славним средством професора Ерліха, званим „606“.

Задля браку місця неможливим є помістити великої скількости листів з подяками, які щоденно надходять від цілковито вилічених пацієнтів д-ра ГОГЕНБЕРҐА.

Нехай кождий Русин, а навіть і ті, котрих другі лікарі не вилічили а вже утратили надію на віднисканє здоровля, удадуть ся сейчас особисто або листовно по чесну і безплатну пораду залучаючи почтові марки до:

Dr. B. HOHENBERG,

304 2nd Ave. (межи 17th & 18th Sts). New York, N.Y.

Години офісові: від 8-ої рано до 8-ої вечером. 50—1

На 8 місяців на пробу!

Хто тілько напише до нас, тому пішлемо на 8 місяців на пробу гарний ґрамофон ґарантований письменною ґарантією, враз з 32 руськими піснями ріжних мельодій, які собі самі виберете.

Платити будете по пробі єсли будете цілком вдоволені.

Пишіть по каталоґ ґрамофонів і рекордів і по близші інформації до одинокої русько-християнської, знаної з своєї чесноти фірми:

Liberty Commercial Co.

233 E. 14 Street. Dep. S. New York, N Y.

Д-ра Ріхтера

Pain-Expeller

Усуває всякі болї як: ревматизм, подаґру і невральґію. Є помічним средством проти паралїжу суставів і мускулів, як також на звихненя і легкі рани. Скоро усуває перехододу, інфлюенцу і болї горла. Запобігає запаленю легких, усуває докучливі болї грудий, голови і зубів.

Чотири до пять крапель до одної склянки води дасть Вам знаменитий лік проти всяких долегливостий горла.

Уживаючи стало 4 краплї до одної шклянки води, усуне корчі жолудкові і зле травлене.

Сей правдивий лік находить ся тільки в такій коробцї, яка тут представлена.

Вистерігайтесь численних наслїдувань.

25 і 50 цнт. бутелька у всїх аптиках.

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington St., New York, N. Y.

На 3 місяці безплатної проби!

Даром 40 найкращих сьпіванок!

10-лїтна порука на письмі!

Даємо до нашої чудесної „INTERNATIONAL“ говорячої машини ч. 5 за $1.00 місячної виплати. Не лякаємо ся вислати Вам наш фонограф на 3 місяції безплатної проби, понеже він є найлїпшою машиною на торгу.

10.000 руських рекордів всегда на складі.

Пишіть еще нинї по цїнник і услівя! 45—

Найбільший „барґен“, якого ще не бувало!

INTERNATIONAL PHONOGRAPH CO.,
196 E. Houston St., New York.
ІВАН РУДЕНСЬКИЙ, завідатель.

S. DATTNER

С. Датнер з Ню Иорку, знаний як один зі знаменитих польських писателїв і загально відомий серед славянських націй в цілих Сполучених Державах як щирий патріот, поручає всім „HASSAN“ циґаретки. П. Датнер, який є також визначним банкиром, говорить:

„HASSAN“ циґаретки після моеї гадки суть знамениті. Вони суть також дешеві. Вдоволяючий запах і легкість сих циґареток є не до порівнаня — навіть з найдорозшими циґаретками. Я все поручаю сї циґаретки своїм краянам“.

5¢

„THE STANDARD OF AMERICA“.

НЕ ПОРА ЧУЖИМ СЛУЖИТИ!

Не хочете служити другим і працювати на ненаситних капіталістів, то станьте своїм власним паном, у своїй власній хатї. Се Вам зробити дуже легко, бо за 400 долярів, і то на догідних сплатах, дістанете у нас цілу 5-акрову фарму. З тої фарми можна викроїти 90 лотів величини 100x25. Хто платить умовлену суму відразу, дістає 5% опусту. Хто заплатить першу рату і після того умре, його спадкоємці дістають готовий „дід“ в руки без ніякої доплати! Наші фарми положені коло гарного міста Мілвіл, Н. Дж., 5 мінут їзди стріткарою. Вже близько 300 руських фамілїй закупили у нас землї, а нові купцї заєдно прибувають! За який місяць-два цїна наших фарм підскочить значно в гору, а хто пізнійше прийде, то сам собі пошкодить. Не чекайте, Родимцї, аж земля подорожіє, але купуйте її сейчас! Найлїпше оглянути наші фарми на місци і запитати других людий, що вони варті. Наша руська кольонія в Мілвіл розвиває ся дуже гарно і тепер має там отворити ся осібна почта.

Фармерські продукти на виставі в Мілвіл, що відбула ся на початку осени 1913 року. Ось які гарні річи родять ся на землях в околиці Мілвіл і руської кольонії!

УВАГА: Для вигоди наших кольоністів ми отворили головний офіс у самім Мілвіл, а філїя лишаєть ся в Філядельфії:

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
476—478 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

Адреса у Мілвіл така:

THE EUROPEAN COLONIZATION COMPANY, Millville Trust Building,
19-20 High Street, Millville, N. J.

Тут треба удавати ся по всякі інформації і туди належить засилати місячні рати.

ЇДЬТЕ ПРОСТО НА МІСЦЕ ДО МІЛВІЛ!

Михайло Вахнюк.

УКРАЇНСЬКА МОВА.

Такий гарний край, рівний, далекий і широкий, — а вона йде тай іде...

Плаче й ридає. Руки ломить з одчаю-розпуки. Тільки хат, домів, хуторів, дворів, шкіл і церков, а для неї нема місця... ніде.

Лишає гори і доли, ріки й потоки; минає степи як море — широкі, як думка — далекі, як вічність — безкраї... Тільки сіл, міст і містечок, а для неї нема кута.

Іде. Лиш зітхне важко, лиш сльози втирає, лиш сумну думку співає.

З вічною піснею все те лишає...

— Хто ти, бідна дівчино? — питає хлопчик, що під гаєм на сопілці грає.

— Вигнали мене!

— Хто тебе прогнав?

— Лихі люди. Такі, що мою неньку мучать, що мене вбити хочуть.

Хлопчина зірвав ся з трави: — Що ти кажеш, — закликав — чи се може бути правда? Чи є на сьвіті такі лихі люди?!

Прогнана хилить головку і каже:

— Ти мене любиш і вбити не даси, але щоби не вигнано мене — нічого не поради. Так іду я тай іду, ні хати ні кута-притулку...

— І завсігди так було?

— О, давно вже ті літа минули, як я була королівною, щаслива і богата! Тоді инакше було: моя матїр була тоді вільна-свобідна, гарна і славна. Весь сьвіт її знав. Се давно так було. А тепер? — Все лихі люди забрали! Підступом і зрадою забили-скували матінку в кайдани тай в тюрмах сховали. А сьвітови кажуть, що моя рідна ненька вже не жиє... „Її й не було”, — кажуть.

Такі то є „брати”.

Я гірко плакала, у сумних піснях біль свій і жаль виливала. Та прогнали мене вороги і хочуть убити, щоб сьвіт плачу мого не почув — правди не дізнавсь. Не можна мені увійти до школи ні до церкви, а хто мене притулить, — того лютий Москаль тяжко карає...

Слухає хлопець.

Очи його вогнем палають, серце дужше бєть ся; хватає сопілку і грає-грає, гей на бій військо скликає. А очи горять, а серце бєть ся!...

На дзвінкий голос сопілки прибігає громадка дітий.

— Яка бідна, заплакана дівчинка! — каже мала Анночка.

— Яка сумна сирота — додає Марійка.

— Відки вона прийшла?

— Куди йде?

— Чому так плаче?...

— Хто ти? Як називаєш ся?

Засипана діточими питанями дівчина відповіла: — Називаюсь Українська Мова. Москалї вигнали мене з України і я блукаю, блукаю і спокою не маю...

— Нещаслива ти, наша рідна мово. Бідна ти, доню нашої матери-України скільки-ж ти нам віршів-стишків, кілько байок і пісень оповідаєш — наше рідне українське слово! Любимо тебе і не забудемо, бож памятаєм, що:

„Хто мову забуває,
Того Бог карає...”

А ми і без кари тебе так любим, так кохаєм! Ми не забудем і не виречемось тебе. І не даємо зневажати! Не позволимо! Ми-ж козацькі діти! Горе ворогам!

Так діти говорили, їх очи огнями іскрились, серця завзятєм палали.

А вона на се:

— Знаю, любі діточки, що ви тамільці Україні мене знаєте, любите і не забудете; але що зроблять без мене діточки тої Великої України, яку ворог-Москаль неволить. Він мене відти прогнав! Хто їм пісню заспіває, хто-ж їх молитви навчить?...

— Бідні діти, нещасні братя наші. — шепче громадка дітий.

— Бідні, нещасні, — повторяє Українська Мова — серце рветь ся, душа з болю завмирає. Не можу! Не піду дальше! Там матїр моя Україна, там діти її бездольні й нещасні.

— Я не лишу синів України в московській неволі, так — як не лишила їх в татарськім ясирі, в турецькій тюрмі та в польськім безладдю!

Вертає на схід в українські степи: повертає в рідні села і міста, стукає до вікон рідних хат, чекає на поли, під церквою стоїть, до школи заглядає, і каже:

— Вигнали зі школи, церкви і дому; убити хочуть, а я живо і жити-му! Буду жити в серцях українських діточок, котрі мене — Українську Мову — ніколи не забудуть!

ОПОВІДАНЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ.

(Нариси стародавньої культури).

Переказав **Микола Залізняк.**

(Дальше).

Тяжке жіноче житє та великі діла жінок за стародавних часів.

Оздоблювали себе не одні жінки, але й чоловіки.

За давних часів жінки може й менше як чоловіки оздоблювали себе, й ось через що. За тих часів не до того їм було. Дуже вже тяжко жило ся тоді жінкам. Чоловіки не дбали про них: їм самим доводилось здобувати собі їжу. Та не тільки для себе здобувати, а ще й для дітий. Чоловіки про дітий теж не дбали. Цілком так само живуть тепер пешереси. Жінки сього племени працюють ще більше від чоловіків. Полювати за звірами вони не можуть, сили немає. От і блукають вони ввесь час понад берегом моря, иншим разом по коліна в холодній воді, з маленькими дітьми на спинах, та збирають мушлї для себе та для своїх дітий. Трапляєть ся так: назбирає жінка для себе їжі, а чоловік який прийде, відбере, сам з'їсть, а іноді ще й добре попобє жінку. Значить, хоч не хоч, а доводить ся й на нього їжу збирати. А чоловік або сидить, нічого не роблячи, або на лови їде. Коли трапить ся йому добич, він насамперед сам наїсть ся; коли що з сеї добичі лишить ся, — рештки він просто кине, — тоді їх може взяти собі жінка. Але рідко їй щось перепадає, бо дикуни дуже пажерливі. Вони незвичайно багато можуть з'їсти за один раз. Але іноді вони можуть днів три, чотири з ряду і нічого не їсти. Про дітий чоловік дикун навіть не думає. Він не знає й знати навіть не хоче, чи се його діти, чи ні: може, його, а може, й чужі. Кожда жінка за свого житя перемінить кілька чоловіків, а кождий чоловік переміняє кілька жінок; трафляєть ся й так, що один чоловік заразом дві або три жінки має, й усі вони на нього роблять; трапляєть ся й так, що одна жінка кількох чоловіків має й на всіх їх робить. От таке родинне житє дикунів — його навіть назвати родинним не можна. Але навіть і така родина не зістаєть ся на все житє, а тільки на який час. Інакше кажучи, правдивого родинного житя дикуни зовсім не знають. Значить, дикуни до родинного житя ще не дійшли, не додумались. А дійти до нього дуже нелегко було. На се теж часу треба було, та ще й дуже багато часу. Инші народи до сього дійшли, а инші й за наших часів живуть без правдивої родини, зовсім так, як жили вони за стародавних часів. Так наприклад, що таке родина в диких пешересів? Мати та її діти — отсе й вся родина. Батька в такій рідні зовсім не має. Батька навіть не вважають родичом його дітий. Весь тягар родинного житя несе жінка — мати. Адже діти — шматок її власного тіла, через те мати й дбає про своїх дітий, як про саму себе. Любити свою дитину, се значить — любити шматок свого власного тіла, а як же не любити самого себе? Адже навіть звіри самих себе люблять. З сього й почалась ще за старинних часів безкорисна любов людини до людини. Значить, найдавнійша любов — любов матери до своєї дитини. А з сього почалось й найдавнійше родинне житє. Мати почала всякими способами про своїх дітий дбати. Наприклад, одежу-покришку, мабуть, жінки вигадали, а не чоловіки; шалаш — захист від вітру, теж вони перші вигадали; вони й досі самі будують його в дикунів. Чоловіки сидять, нічого не роблячи, а жінки, носячи ще малих дітий на спині, працюють над силу, — гиляки ламають, шалаші ставляють, у холодній морській воді бовтають ся, слимаків шукаючи. Така праця мало не у всіх племен на землі — вважаєть ся жіночою. Можна думати, що й за старинних часів так воно було. Жінки й огонь повинні були носити та доглядати за ним, а коли згасне, здобувати його, як самі знають. Значить, з найдавнійших часів дбали та робили для домашнього огнища. Для сього великого діла попрацювали та поробили вони далеко більше як чоловік. Домашнє огнище, родинне житє — все те діло жіночих рук.

Найдавнійші війни та найдавнійші переселенці.

Щож робили за тих стародавніх часів чоловіки? Робили вони за тих часів те саме, що й досі роблять чоловіки у всіх диких народів: вони полювали та воювали. Адже в ті часи полювати було далеко важче, ніж тепер, бо на лови доводилось ходити, маючи тільки дубину, сокиру, молот та списи: не дуже то добра була ся зброя, бо скіри деяких звірюк вона й пробити не могла. Луки та стріли в стародавні часи ще не були вигадані. Вони появились далеко пізнійше. А без доброї зброї не багато вловиш. Иншим разом уловиш добич, иншим разом ні; иншим разом дуже наїсть ся мисливець, скільки може з'їсти, а иншим разом цілими днями голодувати мусить. Иншими голодними днями доводить ся пешересови — мисливцеви кидати мисливство та йти грабувати. А кого грабувати? Звичайно, тих, хто слабший. От і йде він до жінок; ті часом мають запаси, приготовані малим дітям. Сї запаси чоловіки відбирають, та їдять собі спокійненько. Але й гірше буває, — і голодні часи трафляють ся, бо в деякі роки буває дуже мало дичини, мало мушлїв; буває неврожай на плоди та коріня. Зовсім погано доводить ся тоді бідолашним дикунам; тільки один вихід тоді й є — втікати від голодової смерти в инші краї, переселяти ся. І збирають ся голодні люди, і йдуть в сьвіт за очи. Йдуть таких країн шукати, де з голоду померти не можна. Йдуть по одному, купками йдуть, иншим разом все племя переселяєть ся. Трафляєть ся, що прийдуть переселенці в гарні краї, але там вже инші люди живуть. А ті, звичайно, приблуд не пускають, бо людина на людину дивить ся, як вовк на вовка, один одному — ворог, кождий насамперед тільки про себе думає та дбає. Й ось починаєть ся між людьми бійка — війна. Бють ся за їжу, за місця для мисливства, за жінок. Хто дужчий, той начальникує підчас бійки, а опріч сього звичайно ніколи начальства не має. Бють ся люто, як дикі звірі; вбивають один одного без жалю. Дикі люди жалувати не вміють. Жалість у людському серці теж не зразу й не сама собою явилась, — доводилось помалу й до неї доходити.

Стародавні люди української землї були людоїдами.

Часто трафляєть ся, що голодний дикун убиває людину, вирізує з неї серце й їсть його сирим; він думає, що сам стане хоробрим, коли з'їсть серце хороброї людини. Та й гірше буває: йдуть одні дикуни на других, немов на лови; убють двох, трьох, та й їдять тоді їх. Оттак нераз годі й відріжнити, де в людий війна, а де тільки польоване за людським мясом. Та й ще страшнійше буває. Оповідає, наприклад, один мандрівець, що виробляють нинішні дикуни пешереси. В голодні роки вони навмисне вбивають старих жінок та їдять їх. „Нащож ви се робите?” спитав їх мандрівець. Дикуни відповідали йому: „Без сього ми самі помремо, бо більше нам нема чого їсти”.

І не самі тільки пешереси так роблять; й досі ще є багато дикунів людоїдів на сьвіті, а за давних часів було людоїдів ще більше. Людоїдами були й найдавнійші люди української землї. По багатьох місцях знайдено рештки їхніх страшних обідів. Так, наприклад, в одній печері знайшли рештки великого огнища, а на ньому обгорілі людські кістки; инші кістки розрубано камяною сокирою й стрижінь кістковий виссано. Значить, ясно, в сій печері теж колись жили людоїди, власне ті, що робили собі сокири з грубо обробленого каміня. Вовк їсть вовка, так і людина може їсти людину. І до такої їжі теж може привикнути; инші дикуни так привикли до неї, що їдять людське мясо зовсім не від голоду. Вони їдять його тоді навіть, коли мають иншу їжу.

Так і за давних часів було. Їли тоді люди людське мясо зовсім не від голоду. Наприклад, в одній печері знайшли розбиті та обгризені людські кістки, а поруч них багато кісток диких звірів. Память про тих давних людоїдів заховалась ще до тепер у нашого народу.

В наших українських народних казках часто оповідаєть ся про страшних людоїдів — песиголовців. Сї казки чули наші батьки від своїх батьків, а ті від своїх. Таким способом казки дійшли до нас від стародавних часів. Тепер ми вважаємо їх казками, себ-то вигадками, а в ті часи їх вважали правдою; й справді, в казках дійсно є частинка правди, тільки підмальована, побільшена, попсована. В казках дійшли до нас в такому виді перекази про найдавнійші часи. І про людоїдів в казках оповідаєть ся через то, що в давні часи й справді жили людоїди.

Душі покійників.

А чи була в ті часи яка віра? Здаєть ся що була, але то була віра особлива, дика й дуже вже проста, така, яку й доси має багато теперішних диких народів. Найдикші народи не знають ніяких богів. Навіть слова „бог” немає в їхній мові. До сього вони ще не дійшли. Найдикші люди на землї вірять не в богів, а в мертві душі або духів. Щож се за душі? Се звичайнісінькі собі души всїх людий, що вмерли. Коли людина вмирає, думають дикуни, її тіло гние, але душа не гние, а зістаєть ся: вона з тіла виходить у воздух, як віддих і стає невидною. Та всеж вона є, вона не гние, а десь живе дальше. Деякі племена дикі ховають своїх покійників у землю, та думають, що й души померлих людий теж живуть під землею, — де рештки тіла, там і душа. А инші дикуни на деревах ховають своїх покійників. Сї думають, що після смерти души літають в воздусі. Є й такі племена дикунів, які думають, що души покійників після смерти летять кудись далеко-далеко, за тисячі миль в ті місця, де жили діди й прадіди тих племен. Щож се за місця? Се „той сьвіт”. Дикуни думають, що й на тому сьвіті те саме, що й на сьому. Вони думають, що й душам покійників теж треба їсти, щоб з голоду не вмерти, що треба їм і огонь мати, й сокири, й молотки, й всякі инші річи. Коли не дати сього покійникови, йому погано буде на тому світі, а тоді розсердить ся він і почне шкодити живим. Значить, думає дикун, треба, щоб покійник необхідно мав усякі потрібні річи, щоб вони завше біля нього були. Ото й кладуть дикуни в могилу разом з покійником одежу, зброю, їжу, напитки й ріжні його річи. Так само й таким способом робили й старинні люди української землї.

Найдавнійші люди навіть сього не робили. Вони зовсім не ховали своїх покійників, а кидали їх де небудь. Доперва пізнійше почали наші предки ховати мерців у землю. Вони теж клали в могилу разом з мерцем їжу, напої та ріжні його річи. Такі могили знайдено по ріжних місцях на Україні: в них людські кістки є, камяні сокири, ріжні річи хатні, кістки звірин та всякі инші річи. Й усе те опинило ся там тому, що за тих давних часів люди вірили в той світ і думали, що на тому світі житє таке, як і на сьому, вірили, що й на тому світі треба покійникови мати й хату, й одежу, й їжу, й питя. Значить, найдавнійші люди на Україні такуж віру мали, яку мають і досі ріжні дикі народи.

(Дальше буде.)

ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ

в присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. Вол. Кнїгиницького, відбудуть ся в біжучім і слїдуючім місяци в отсих місцевостях.

Січень 1914

11-го в Чарлерой, Па.
12-го в Бентлейвіл, Па.
14-го в Кенонсбург, Па.
15-го в Каліфорнія, Па.
17-го в Бравнсвіл, Па.
18-го в Монессен, Па.
20-го в Ормрод, Па.
21-го в Перриополіс, Па.
22-го в Вандербілт, Па.
24-го в Вест Нютон, Па.
25-го в Джанставн, Па.
27-го в Віндбер, Па.
28-го в Дунло, Па.
29-го в Лойдел, Па.
31-го в Савт Форк, Па.

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
Box 565, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик,
1710 W. 44th St., Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак,
Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчан,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Стефан Милянович,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко,
Box 156, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Глова,
521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак,
720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів,
56 Sussex Str., Jersey City, N. J.
Петро Мотало,
1436 W. Erie St., Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович,
11 Chmelnicky St., Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак,
237 Churchil St., McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи":
Осип Стеткевич,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи":
Андрій Савка,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Пресьвітна Комісія.

Др. В. Сіменович, предсідатель,
4105 N. Avers Ave. Chicago, Ill.
А. Горбаль, касієр,
135 Main St., Derby, Conn.
Е. Струтинська, секр.,
714 Bickerdike St., Chicago, Ill.
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Д. Андрейко,
147 Broad St., New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський,
W. Pine St., Shamokin, Pa.
Ю. Павчан,
68 N. 8 St., Brooklyn, N. Y.

ЗДОРОВІ БУДЬТЕ. ЧЕСНІ І СЛАВНІ СОЮЗОВЦІ І ВСІ ПРИХИЛЬНИКИ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ! З НОВИМ ТИСЯЧ ДЕВЯТЬСОТ ЧОТИРНАЙЦЯТИМ РОКОМ ШЛЕМО ВАМ СЕРДЕЧНИЙ І ЩИРИЙ ПРИВІТ ТА ЖЕЛАЄМО ВАМ ЯК НАЙЛІПШОГО ЗДОРОВЛЯ, ДОВГОГО Й ВЕСЕЛОГО ЖИТЯ, КРІПКИХ СИЛ І ВИТРЕВАЛОСТИ В БОРОТЬБІ З ЖИТЄВИМИ НЕВЗГОДИНАМИ, І ВСЕГО ТОГО, ЧОГО ВИ САМІ СОБІ БАЖАЄТЕ! НЕХАЙ БОГ СТЕРЕЖЕ ВАС ВІД КОЖДОГО ЗЛОГО ВИПАДКУ І НЕХАЙ БЛАГОСЛОВИТЬ ВСІ ВАШІ ПОМИСЛИ І ВСЮ ВАШУ ПРАЦЮ! ГАРАЗД ЗЕМЛЯКИ!

ГОЛОВНИЙ УРЯД Р. Н. СОЮЗА.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ СІЧЕНЬ 1914 р.

Член на ціле посмертне платить $1.25, а на половину посмертного 73 цнт.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

КУРТІС БЕЙ, МД. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 81, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу з 28 грудня м. р. вибрано слідуючий новий уряд: В. Чачка, предс.; Н. Міськів з. предс.; Е. Шутран, кас.; Е. Кондрат, з. кас.; Е. Шандровський, секр.; І. Букат, з. секр.; В. Сьвірнко і К. Ладна, контр.; Б. Сьвіршко, марш.; Н. Войтович, хоружний; В. Будагаван і М. Білецький, опік. хорих; М. Штанкевич, дверник. — А. Шандровський, секр.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 198, подає до відомости, що на річнім мітінґу з 20 грудня м. р. вибрано новий уряд на р. 1914: Г. Зацний, предс.; Н. Каваліц, з. предс.; Н. Кобес, кас.; О. Сидор, з. кас.; Ф. Бернад, секр.; І. Піяк, з. секр.; О. Баран і І. Шевчук, контр.; І. Струж і І. Піяк, надз. хорих; В. Андріїв, кап.; М. Дик, дверник. — Г. Зацний, предс.; Ф. Бернад, секр.

АЛДЕН, ПА. Бр. сьв. Володимира, від. 72, подає до відомости, що на річнім мітінґу з дня 14 грудня м. р. вибрано слідуючий новий уряд на р. 1914: В. Рудавський, предс.; Н. Галайда, з. предс.; Ф. Прожиралик, кас.; С. Русинко, з. кас.; А. Звірженський, секр.; М. Волошинович, з. секр.; Н. Рудавський, кап.; В. Сипчакович, хорунжий; М. Кулманицький, з. хорунж.; М. Прятка, І. Красівський і М. Рудавський, опік. хорих; Н. Рішко і А. Сомош, контр. ком.; П. Судик, О. Рудавський і П. Васенда, тростіси; М. Мигалик, А. Гавриляк і А. Смерецький, післанці; А. Судик, дверник. Адреса секретаря: A. Zwirzenski, Alden Sta., Pa. — Уряд.

ДЕСЛОДЖ, МО. Бр. сьв. О. Николая, від. 225, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінґу вибрано слідуючий уряд на р. 1914: М. Крупняк, предс.; Я. Балігровський, з. предс.; М. Кузів, кас.; А. Кравець, секр.; Г. Чичула, з. секр.; Й. Шкундик і М. Колодій, контр. ком.; Я. Андрухів, І. Коваль, П. Канюк, І. Мавчишин і С. Потим, контр. хорих; Ю. Василюка, кап.; Т. Бубрівський і Н. Щурик, хорунжі; П. Піцюра, двер.

ДІТРОЙТ, МІЧ. Бр. сьв. О. Николая, від. 175, подає до відомости, що на річнім мітінґу зістали вибрані слідуючі нові урядники на р. 1914: Д. Радавець, предс.; Г. Цавлюк, кас.; Д. Макара, секр.; І. Тарнавський, з. предс.; М. Телевяк, з. кас.; С. Олійник, з. секр.; І. Заплоцький і Кс. Соловій, контр. ком.; Н. Набережний і М. Кухта, надз. хорих на Вест Сайд; Н. Чабак, надз. хорих на Іст Сайд; Н. Стотковський, дверник. Адреса секретаря: Дм. Макара, 242 Вен Корт.

КРОМПТОН, Р. АЙ. Бр. сьв. Стефана, від. 246, повідомляє, що на річнім мітінґу з дня 7 грудня м. р. вибрано слідуючий уряд на р. 1914: І. Кравчук, предс.; І. Чехут, кас.; Г. Притула, секр.; В. Степухів і И. Добранський, контр. ком.; М. Гудима і О. Труш, надз. хор.; І. Кіндель, дверник. Нових членів вступило до Р. Н. Союза 20. З того видно, що наші товариші не сплять а порозуміли де правда і туда горнуть ся великою силою. Маємо надію, що від нас возьмуть приклад і всі инші заблудні земляки, котрі еще не знають, хто вони і чиї сини. — Г. Притула, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. сьв. О. Николая, від. 341, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінґу з 7 грудня м. р. вибрано слідуючий новий уряд на р. 1914: Н. Волошин, предс.; П. Волянський, секр.; Н. Мовчко, кас.; Ф. Гнатків, з. предс.; М. Цвинар, з. секр.; Г. Волошин і Д. Старявський, контр.; І. Пукач і С. Гомзяк, надз. хорих; Й. Ксьонц, марш.; В. Цубикало, хорунжий; О. Борицький, дверник. Мітінґи відбувають ся першої неділі по першім в церковній гали Вест 7-ій стр., корнер Каледж Аве. ч. 2280. — П. Волянський, секр.

ВІНДБЕР, ПА. Бр. сьв. Димитрія, від. 143, подає до відома своїх членів, що на річнім мітінґу з 7 грудня м. р. вибрано слідуючий уряд на р. 1914: В. Титанич, предс.; М. Шимонович, з. предс.; В. Горошок, секр.; М. Мартинюк, фін. секр.; І. Питранич, кас.; Т. Гпрула, з. кас.; А. Нагорняк, І. Козачок і В. Когут, контр. ком.; Ю. Боклак, Н. Титанич і М. Дундяк, мир. судії; П. Крищишин, надз. хорих; С. Кунаш, хорунжий; Г. Корбила, кап.; О. Бабурчак, дверник. Довгуючим членам пригадуємо, щоби вирівнали свої довги найдальше до 15. січня с. р., в противнім разі будуть суспендовані. — В. Горошок, секр.

ЮНҐСТАВН, О. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє, що вибрано слідуючий уряд на р. 1914: В. Скиба, предс.; М. Мірдич, з. предс.; Ю. Литвин, секр.; П. Голюк, з. секр.; І. Рудек, кас.; І. Тхурік, з. кас.; В. Гринько і П. Секела, контр.; І. Ксенік, кап.; І. Грицко, дозор. хор.; П. Дрон, доз. хор.; М. Тисовський, хорунж.; І. Лукошанський, з. хорунж.; В. Грицко, доз. хор. на Савтсайд; М. Кіхтан, Г. Душний і С. Бацок, мир. суд.; А. Пірко, секр. мир. суду; Т. Цибивюк і І. Лучечко, доз. міт.; В. Хумик, дверник; Ф. Юкон, пол. Мітінґи будуть відбувати ся кождої третої неділі по першім о год. 12.30 в полудне в церковній гали ч. 522 Вест Райен Аве., Юнґставн, О. — Уряд.

ЕМЕРАЛД, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 205, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінґу з 21 грудня м. р. зістав вибраний слідуючий уряд: Й. Левандовський, предс.; Ю. Палійчат, з. предс.; Я. Грабар, секр.; К. Турек, заст. секр.; І. Левандовський, кас.; Д. Вересюк, заст. кас.; Г. Петрик і І. Гавриляк, доз. хорих; М. Олекса, дверник. Мітінґи відбувають ся кождої третої неділі по першім в домі Николи Рабика. Пригадуємо, щоби всі члени вирівнали довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Я. Грабар, секр.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 368, повідомляє, що на річнім мітінґу вибрано слідуючий уряд на р. 1914: С. Брейда, предс.; М. Бурий, з. предс.; М. Квасінський, секр.; С. Бортник, з. секр.; О. Вадзюк, кас.; Д. Шимчак, з. кас.; Й. Лівач і Н. Дрансяк, контр. Адреса секр.: М. Квасінський, 421 Fairmount Ave, Philadelphia, Pa.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. „Січ", від. 136, подає до відома, що дня 14 грудня м. р. вибрано слідуючий новий уряд на р. 1914. Ю. Шоламський, кошовий; Д. Збалишин, з. кош.; Г. Пенґрин, кас.; Г. Мазурок, з. кас.; Я. Гойсан, секр.; А. Брандибура, з. секр.; І. Козар і О. Ананевич, опік. і прочих урядників. — Я. Гойсан, секр.

Н. С. ПІТСБУРГ, ПА. Бр. Лицарів сьв. Георгія, від. 256, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу зістав вибраний слідуючий новий уряд на р. 1914: Д. Маційовський, предс.; В. Набережний, з. предс.; І. Колодій, секр.; М. Зановчак, з. секр.; П. Крайник, кас.; В. Стадник, І. Роздай і І. Романяк, контр. ком.; М. Мощак, П. Лаврик і А. Левицький опік. хорих; М. Бодмар, хорунжий; А. Жук, кап.; В. Москаль, пол. Мітінґи відбувають ся кождої другої неділі по першім. Адреса секретаря: John Kolodij 698 Preble Ave., 2 fl. N. S. Pittsburgh, Pa.

ПІТСБУРГ, ПА. БУТЛЕР СТ. Бр. сьв. О. Николая, від. 333, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу з 14 грудня м. р. вибрано слідуючий новий уряд: І. Гусак, предс.; М. Котула, секр. Л. Котула, кас.; Л. Нарило, з. предс.; І. Карча, з. секр.; Т. Малиновський, з. кас.; Н. Кіч і М. Малиновський, контр.; Н. Хомяк, кап.; Л. Котула, надз. хор.; Т. Мощіц, хорунжий; І. Кіч і І. Візнюк, дверники. Русини Українці з Пітсбурґа і околиці! Горніть ся до нашого новозаложеного Товариства. Через три місяці принимаємо нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Мітінґи відбувають ся кождої другої неділі по першім від ч. 5512 Бутлер Ст. Еще раз кличемо до Вас: Горніть ся під прапор Р. Н. Союза і до нашого новозаложеного відділу. В лучности сила! Буде нас більша горстка, то ми щось зможемо і ліпшого зробити. — І. Гусак, предс.; М. Котула, секр.

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА. Бр. сьв. Михаїла, від. 357, повідомляє всіх своїх членів, що на мітінґу з дня 28 грудня м. р. вибрано слідуючий новий уряд на р. 1914: А. Візний, предс.; І. Ткачик, з. предс.; Г. Чорномаз, кас.; І. Фрайнак, з кас.; Т. Пінтелей, секр.; А. Денека, з. секр.; Г. Пінтелей і О. Вальчук, надз. хорих; В. Поперечний, з. надз. хорих. Мітінґи будуть відбувати ся кождої третої неділі по першім. — А. Візний, предс.; Т. Пінтелей, секр.

НЮ КЕНСІНҐТОН, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 296, повідомляє, що на річнім мітінґу з дня 21 грудня м. р. вибрано слідуючий новий уряд: Е. Білявський, предс.; Г. Циненюк, заст. предс.; М. Гаречмак, кас.; В. Лобур, з. кас.; А. Карнец, секр.; П. Калиновський, з. секр.; О. Мільків і С. Ваґалюк, опік. хорих; Е. Лобур, дверник; Е. Голажовський, хорунжий. Мітінґи відбувають ся в церковній гали кождої третої неділі по першім. Адреса секретаря: Асафат Карнец, Box 288, New Kensington, Pa.

НЮБУРҐ, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая, від. 176, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу з дня 21 грудня м. р. вибрано слідуючий новий уряд: Д. Когут, предс.; І. Куцик, з. предс.; М. Бережницький, кас.; О. Паньків, з. кас.; І. Коваль, секр.; М. Кірків, з. секр.; П. Кучик, доз. маєтку; І. Ковалик, М. Цижман і Ю. Пантуш, контр. ком.; В. Якубець, доз. хорих; Ч. Шманко, дверник. — І. Коваль, секр.

СПАНҐЛЕР, ПА. Бр. Пр. Богородиці, від. 120, подає до відомости, що на річнім мітінґу з дня 21 грудня с. р. вибрано слідуючий новий уряд: С. Віклич, предс.; І. Шидвар, з. предс.; М. Белей, секр.; І. Токарчик, кас.; Г. Пелеш, кап.; А. Петрик, хорунжий; М. Пилип, дозор. хорих. Рівночасно повідомляємо, що будемо принимати нових членів через 3 місяці за оплатою половини вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Мітінґи відбувають ся кождої неділі по 15-тім. — М. Белей, секр.

ЧІСГОЛМ, МІНН. Бр. сьв. О. Николая, від. 37, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 25 січня с. р. о год. 2-ій попол., на котрім переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Кождий член має явитись. Неявившйи ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. Нових членів будемо принимати без вступного до Братства. — П. Куречка, предс.; Н. Жентичка, секр.

Н. С. ПІТСБУРГ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 111, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу з 21 грудня м. р. вибрано слідуючий новий уряд: М. Наконечний, предс.; П. Лацик, з. предс.; В. Оборишко, секр.; І. Кучабський, з. секр.; М. Грицик, кас.; Т. Зеленяк, з. кас.; Ф. Подоляк, хорунжий; І. Кушнір, кап.; С. Ковалишин і Н. Ґера, контр.; Іваніцький, опік. хорих і В. Федецький, дверник. Просить ся позамісцевих членів всякі письма і гроші посилати на адресу секретаря: W. Oboryshko, 3540 Preble Ave., N. S. Pittsburgh, Pa.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, повідомляє всіх своїх членів, що квартальний мітінґ відбуде ся дня 10 січня с. р. то є другої суботи по першім, на котрий просить ся всіх членів безуслівно явитись. — Й. Мартинів, секр.

ВЕСТМОРЕЛЕНД СІТИ, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 41, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу зістав вибраний уряд на 1914 р.: С. Шемчишин, предс.; К. Смова, кас.; Т. Глива, секр. Мітінґи відбувають ся кождої другої неділі по першім в домі предсідателя під ч. 10. Адреса секретаря: Т. Глива, Box 385, Jeannette, Pa. — Т. Глива, секр.

ТОНАВАНДА, Н. Й. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 88, повідомляє всіх своїх членів, що дня 12 січня с. р. відбуде ся річний мітінґ. Просить ся всіх членів явити ся на тім мітінґу. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — М. Твердий, предс.; І. Миґа, кас.; Г. Зворецький, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. сьв. Георгія, від. 316, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу з дня 14 грудня м. р. вибрано слідуючий новий уряд на р. 1914: Н. Залецький, предс.; І. Байдак, з. предс.; П. Макогон, секр.; Т. Олексин, з. секр.; І. Притула, кас.; І. Надучак, з. кас.; В. Юган і С. Паньків, контр. ком.; С. Скробач, дверник; А. Кубарич і Н. Стрілець, надз. хорих. Мітінґи будуть відбувати ся кождої другої неділі в читальні „Просьвіти" під ч. 529 Клінтон Аве. Н. — П. Макогон, секр.

САВТ БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. сьв. Димитрія, від. 288, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся ся дня 11 січня с. р. в польській гали під ч. 650 Сентер стр. точно о год. 2-ій попол. Кождий член має явити ся на тім мітінґу. Неявивший ся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. — Д. Підгайний, предс.; І. Маліцький, секр.

ГЕСТИНҐС, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 331, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу зістав вибраний слідуючий уряд на 1914: М. Паткович, предс.; Ф. Дервецький, предс.; С. Ванирин, секр.; І. Лесняк, кап.; Г. Сіслович, надз. хорих; Ф. Зеґлін, післ.; І. Тетлін, хорунжий; А. Дубіцький, дверник. — С. Ванирин, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта", від. 204, повідомляє всіх своїх членів і члениці, що місячні збори відбудуть ся в суботу дня 10 січня 1914 р. в Шітцен Гол. під ч. 12 Іст 8-ма ул. Ню Й. На сі збори повинен явити ся кождий член і члениця, понеже є дуже важні справи до полагодження. Члени, залягаючі з вкладками, зволять вирівняти свої належитости, бо в противнім разі зістануть виключені з товариства по мисли статута. — М. Гупаловський, секр.; М. Грач, кас.; І. Жовнір, предс.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта", від. 204, подає всім своїм членам і членицям до відома, що на річних зборах, які відбули ся дня 27 грудня м. р. зістав вибраний слідуючий уряд на р. 1914: І. Жовнір, предс.; Марія Гирик, предсідателька; І. Звержанський, з. предс.; М. Гупаловський, секр. рек.; А. Ткачук, секр. фін.; М. Грач, кас.; Ю. Яремчук, з. кас.; С. Чіснок, бібл.; М. Тижай і М. Форґач, хорунжі; І. Ганс і І. Смоляк, опік. хорих; Ю. Грицай і Е. Толопка, опікунки хорих; В. Дзядів і Д. Олексів, контр. ком.; Н. Хомів, С. Чіснок і М. Угорчак, тростіси; К. Злолатинський, господар; А. Галатин, з. госп.; І. Ганс, кап. У всіх справах тов. „Просьвіти" прошу відносити ся до рек. секретаря: Michael Hupalowsky, 410 E. 6 St., New York, N. Y.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Івана Хрест., від. 121, повідомляє, що на мітінґу з дня 16. падолиста ухвалено принимати нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута — в віці від 16—45 літ — через 3 місяці (від 1. грудня с. р. до 28. лютого 1914). Звертаємо увагу Русинів Трентона і околиці, котрі не стоять еще в орґанізації, щоби скористали з нагоди і малими місячними вкладками забезпечили свою родину на случай смерти на $1.000. Місячна вкладка до нашого Братства виносить 35 ц., а на случай слабости або каліцтва платимо членам $5.00 тижнево. Місячні мітінґи відбувають ся кождої третої неділі в місяци в церковній гали на Гренд і Малон стр. — Г. Зулко, предс.; М. Черемшак, кас.; І. Радванський, секр.

ДРАВОСБУРҐ, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 297, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся 11 січня с. р., на котрім здасть ся касове справоздане за р. 1913 і переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Кождий член мусить явити ся і вирівнати свої залеглости за минувший рік, в противнім разі буде вичеркнений з Братства і з Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — А. Данчиха, предс.; Н. Линцан, секр.

ПОДЯКА.

Отсим складаю подяку із глубини серця в першій мірі Високопреподобним Отцям: місцевому парохови М. Гуряньскому, о. М. Балогови з Дукейн і о. Г. Цмайлови Кульчицькому з Мікіс Ракс, що були так добрі на мою просьбу прибути на похорони моеї надорожної і незабутої жени Марії, що упокоїла ся дня 27 грудня 1913 по довгій а тяжкій недузї. Рівнож дякую о. М. Балогови за прощальну проповідь, котра буде в памяти на ціле моє житє. Дякую Сестрицтву Покрова Пресьв. Богородиці з Пітсбурґа, від. 118 Р. Н. Союза, що всі Сестри явились віддати послідну прислугу Своїй Сестриці, Марії. Дякую всім моїм приятелям і прихильникам з Пітсбурґа, з Мікіс Ракс і околиці, що прибули на похорон, а передовсім Вп. Паньству Пенцлякам, що понесли чимало труду. Дякую сердечно всім участникам, що були так ласкаві віддати послідну прислугу моїй жені Марії. Нехай всіх тих Всевишний нагородить і дасть Їм здоровле на довгі літа.

Слава Ісусу Христу!

Андрій і Евген Стефанович.

ПОДЯКА.

Отсим маю честь зложити прилюдно щиру подяку всім тим, котрі причинились як ділами, так і своєю участию в представленю „Сьв. О. Николая", котре відбулось свого часу в тутешній місцевости. В першій мірі належить ся щира подяка Впр. о. Совітнику Чаплицькому за живу участь, Вп. п. урядникам від Аматорського Кружка в Перт Амбой за випозичене костюмів, Вп. П-ні Ю. Зволинській за труд в характеризованю. Дякую Вп. тов. дякоучителеви Ів. Переговському, Перт Амбойським патріотам, Вп. П-ству Рижакам, пп. аматорам і всім честним гостям, котрі своєю присутностию звеличали згадане представленє. Щире Спаси Біг.

Картерет, Н. Дж. 31. грудня 1913.

В імени Комітету

С. Вуль..н.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

РОДИМЦІ! ЯВЛЯЙТЕ СЯ ЧИСЛЕННО НА ВІЧАХ, УСТРОЮВАНИХ ПРОСЬВІТНОЮ КОМІСІЄЮ Р. Н. СОЮЗА!

Читайте руські книжки і ґазети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила.

Б „СВОБОДІ" МОЖНА ДІСТАТИ:

Молитвенники і книжки богослужебні та релїґійні.

Звичайна оправа

	$ ц.
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латиньскими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Горі іміємо серце	34
Коляди	15
Релїґійні вірования	20
Руський штукар, 212 гарних штук до забави	50
Русько-англійський тлумач	60
Страшна німета	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариська ворожка	15

Пишіть на адресу:
SVOBODA
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

— 154 —

перед себе висуне тих дурних хлопів, а сам заховає ся з заду. О, знаємо ми таких! Усї вони вроджені на ґенералів. Але ба, часом і ґенерала понадає куля. Се він повинен затямити собі.

Реґіна не зводила з него заляканих очий. Стальський реготав ся.

— Чи бач, як перелякала ся! Не бій ся, я тобі його не вбю. Будеш іще нераз могла натішити ся ним — хоч з далека. А сама винувата, що не принадила його до нас. Аджеж могла любувати ся ним до схочу, як би була зараз при першій візиті не наробила глупих сцен. Ну, скажи... потім плачеш, що я тираню тебе, замикаю, відчужую від людий, а тимчасом сама своїми фохами відгониш кождого з хати. Се я міг би жалувати ся, що через тебе відбив ся від усякого порядного товариства. Будь у мене жінка гарна, розумна, людяна, така, яку я надіяв ся знайти в тобі, то не така була-б моя карієра. Нас усюди приймали би в товаристві, тай у службі на мене мали-б інакше око. А так що: тлумить ся чоловік у тій нужденній канцелярії, всї його мають за пса, а прийде до дому, то й там пекло. Ходить оте олудало вічно надуте, забурене, засумоване, заплакане, слова по людськи не промовить, дивить ся на мене, мов би я йому батька й матір зарізав, — і жий же в та-

— 155 —

кім раю! Будь веселий, будь добрий, будь розумний! Тьфу!

І Стальський з пересердя кинув на стіл ніж і вилку, які доси держав у руках.

Реґіна похилила лице і сиділа мовчки.

— Ну, чого мовчиш? Чому не озовеш ся? Скажи, маю я рацію, чи ні? Адже мусиш сама признати, що маю рацію. То не штука жалувати ся, що я десять літ жив з тобою так, як би тебе на сьвіті не було. Але спитай, свого власного сумлїня спитай, хто тому був винен? Чи не твоя власна впертість, заїлість, злоба? Подруже, се ненастанний ряд обопільних уступок. Уступиш ти менї, уступлю я тобі; зробиш ти менї одно добро, зроблю я тобі двоє. А упреш ся ти проти моєї волї, то я упру ся проти тебе. Зробиш ти менї пакість, то я тобі й десять. А правда, я тоді толкував тобі, благав тебе: ей, Реґінко, не роби менї сего, не виганяй Гануськи! Що вона тобі шкодила? Робила своє діло, не крала, не шахрувала, а менї була до вподоби. А ти ні тай ні. І поставила на своїм — прогнала її, і з нею разом прогнала й злагоду з нашого дому. Ти бажала зігнути мене під свій пантофель, а я, небого моя, не з того матеріялу зроблений, щоб гнути ся. А тепер бачиш сама, хто на тім гірше вийшов.

— 158 —

торгували ся про щось, та видно він за низьку цїну давав, то ти й не пристала. О, правда, що я знаю тебе!

— Тьфу на тебе! — ще раз з притиском скрикнула Реґіна і знов устала, щоб іти геть від сего огидливого чоловіка.

— Та сиди бо! — мовив Стальський сьміючись і ще раз втискаючи її в крісло. — Фукай собі як кицька, але сиди. Вислухай, що я хочу тобі сказати по щирости. Хто знає, чи швидко менї ще раз збере ся на таку щирість, то користай з нагоди. Отже про що то я?... Ага, про твоє кохане! Голубочко, їй Богу, не спиняю тебе! Назначуй йому рандеву, іди сама до него — хоч нинї! Анї слова тобі не скажу. Ще й рад буду, коли вдоволивши своє серце стрітиш мене весела, всьміхнена, румяна. А то чи бач, яка стала! Від тої вічної самоти та гризнї ти зівяла, як сушена підпенька. Ну, до чого ти подібна? І не сором тобі так занапащати себе! Ну, Реґіно, кинь лихом об землю! Я розрішаю тебе від усіх нїби моральних зобовязань, даю тобі повну свободу, навіть прошу тебе: не вяжи ся нічим, слухай голосу свого серця! Побачиш, обоє на тім лїпше вийдемо.

Реґіна поблїдла при сих словах як смерть. Її уста задрожали нервово, руками вхопила ся за гру-

— 159 —

ди, мов почула там якийсь страшний біль, і схопивши ся скрикнула:

— Боже, Боже! Не дай менї вдуріти!

І вона вирвала ся з рук Стальського, що ще раз силкував ся задержати її, втекла до свойого покою і замкнула ся з середини.

А Стальський прослідивши її очима аж до дверий усьміхнув ся і затираючи руки проворкотів півголосом:

— Ну, ну! Побачимо, чи вчепить ся за сей гачок! А здаєть ся, клює.

XIX.

Вечеріє. На дворі посутенїло, бо небо насунулось важкими хмарами. Тихо паде сніг густими, великими платками. Міський годинник вибив четверту, але в покою вже потемнїло. Реґіна звільна, рівним кроком ходить по своїм покою, мірно — шість кроків там і шість назад, ненастанно мов вязень у своїй казнї. Двері її покою замкнені з нутра, так як їх замкнула вирвавшись із рук мужа. Тілько голова її, що розболілась страшенно, повязана мокрим рушником; лице і уста, коли можна, ще блїдійші нїж були підчас обіду, а великі чорні очи горять несамовитим огнем. Вона